

Обобщен годишен доклад

за дейността на Висшия съдебен съвет и

за дейността на Инспектората към ВСС

за 2010 година

(изготвен на основание чл. 30, ал. 1, т. 14 от ЗСВ)

Съдържание:

I. Констатации за цялостната дейност на Висшия съдебен съвет (ВСС) през 2010 година - структура, функции и обхват.

II. Информация за работата на ВСС по дейности, осъществявани чрез постоянните комисии към ВСС.

III. Дейност на Инспектората към ВСС.

I. Констатации за цялостната дейност на Висшия съдебен съвет през 2010 година - структура, функции и обхват.

През отчетната година, третата поред от мандата му като постоянно действащ орган, който представлява съдебната власт и осигурява нейната независимост съгл. чл. 16 от ЗСВ, Висшият съдебен съвет (ВСС) осъществяваше дейността си в условията на динамично законодателство, финансови рестрикции, засилени международни контакти и подчертан обществен и медиен интерес към работата на съдебната система.

Тази година беше и четвъртата година на членството на България в Европейския съюз (ЕС), през която година се случиха важни за живота на Съюза събития, пряко рефлектиращи върху изискванията и отговорностите пред българските институции, вкл. ангажираните с функционирането на съдебната система и с нейното реформиране. Така, с влизането в сила на 01 декември 2009 година на Договора от Лисабон, се предвиждат радикални промени в институционалната структура на ЕС и в механизмите на вземане на решения в рамките на общността с цел реформиране на политическата система на Съюза. Пряко отражение върху съдебната система и процеса на реформирането ѝ има въвеждането от 2014 година на нова система за взимане на решения в Съвета на ЕС с цел намаляване на възможностите за национално вето на отделните държави-членки (известна като системата на «двойното

мнозинство»), възможността една четвърт от държавите-членки да предлагат общностни законодателни актове и пр.

В рамките на механизма за сътрудничество и оценка (МСО) по показателите за напредък в областта на съдебната реформа, противодействието на престъпността и корупцията, ВСС в този си мандат създаде и утвърди интегриран модел на партньорство между законодателната, изпълнителната и съдебната власти за формулиране на действия за продължаване на реформата и за контрол на тяхното изпълнение. Този конкретен работен модел (утвърден съвместно и с Европейската комисия) и формулиран като «График на неотложните мерки на правителството и съдебната власт», продължи да функционира и през изминалата година. Комисията по изпълнение на План - графика заседава регулярно и анализира неотложните мерки и действия на правителството и органите на съдебната власт, допълващи Плана за действие по показателите за напредъка в областта на съдебната реформа, борбата с корупцията и организираната престъпност. Комисията се председателства от проф. Мингова, представляващ ВСС, и в работата ѝ участват председателите на ВКС и ВАС, главният прокурор, председателите на всички комисии към ВСС, главният инспектор на Инспектората към ВСС (ИВСС), директорът на Националния институт на правосъдието (НИП). Този формат спомага за бързина и оперативност при изпълнението на дейностите, които се отнасят до тези институции, залегнали в Графика, с цел постигане на очаквания ефект.

Тази Комисия е в основата на предложенията на новите актуализирани действия и мерки след Докладите на Европейската комисия (междинния от м. февруари 2010 година и годишния от м. юли 2010 година).

Комисията организира и подготвя ежемесечен отчет за дирекция "Механизъм за сътрудничество и оценка" в Министерство на правосъдието на Република България, организира, съгласува, анализира и обобщава отговорите на Въпросниците на Европейската комисия, които предшестват докладите на ЕК.

Комисията организира участието на членове на ВСС и подготвя материали за мисиите на Европейската комисия у нас, които се провеждат два пъти годишно и винаги реализират срещи с представители на Съвета. Добрата организация и задълбоченото анализиране на процесите, спомогна и през 2010 година постоянните мерки, както и мерките за всеки отделен месец от Графика, да бъдат изпълнявани в срок.

Ежемесечният Анализ на дисциплинарната практика, трайно установеният синхрон на работа с Инспектората на ВСС, още по-стриктното наблюдение върху хода на делата с висок обществен интерес, обсъждането на проблемите по Апелативни региони с действащите магистрати - това са малка част от последващите действия след обсъждане и набелязване на мерки в Комисията, което може да се види и като стимулираща оценка за работата на ВСС в докладите на ЕК.

Въпреки всичко казано дотук, следва да се отрази констатацията, че оценката за постигнатото в хода на съдебната реформа до момента не е еднозначна. Доверието на обществото в съдебната система и в способността ѝ да бъде гарант за справедливост, продължава да бъде критично ниско. Наред с частично позитивните оценки, всеки от елементите на реформата предизвиква и нарастващо остри критики, предимно с оглед ефекта от осъществяването им. Ясно е, че борбата с корупцията и противодействието на всички форми на нерегламентирано влияние във и върху съдебната система са основен критерий за успешността и необратимостта на съдебната реформа. Обща оценка е, че направеното в тази насока е недостатъчно. Все още липсва обективен и ефикасен механизъм за справяне с такова влияние вътре в съдебната система, което е свързано с наличието на обективни критерии за отчетност на съд, прокуратура и следствие. Наред с това, неточности при атестирането на магистратите, липсата на прозрачност при взимането на решения, налагането на дадена номинация и т. н., също могат да генерират корупционни практики или да породят съмнения за наличието на такива практики.

Всички тези въпроси са били предмет на анализ и оценка в дейността на ВСС, осъществена в различните сфери на управление на съдебната система чрез работата на отделните Комисии на Съвета, която ще бъде предмет на подробни констатации и анализ в раздел II от настоящия доклад.

Следва да се отбележи, че през цялата отчетна година ВСС работи в намален числен състав от 23 членове, поради непопълване на парламентарната му квота с двама нови членове.

През годината ВСС беше подпомаган в дейността си от своята администрация, чийто обем беше законодателно ограничен (чл. 30, ал. 3 от ЗСВ) до влизане в сила на 04. 01. 2011 година на ЗИДЗСВ (ДВ, бр. 1/2011 година), когато това ограничение отпадна. Това е едно далновидно решение на законодателя, тъй като достатъчната и добре управлявана и работеща администрация ще допринесе за развиване дейностите на отделните Комисии, чрез които основно се осъществяват правомощията и задълженията на ВСС.

От общо единадесетте постоянни комисии на ВСС, само тази по предложенията и атестирането бе изрично регламентирана като правомощия и дейност в чл. 39 от ЗСВ, заедно с помощните атестационни комисии в отделните звена на съдебната система. С последните изменения на ЗСВ от м. януари 2011 година, бе създаден идентичен законов регламент и по отношение на Комисията «Професионална етика и превенция на корупцията» на ВСС и на комисиите по професионална етика в органите на съдебната власт (чл. 39а и чл. 39б от ЗСВ).

II. Информация за работата на ВСС по дейности, осъществявани чрез Постоянните му комисии.

Кадровото и финансовото обезпечаване на работата на съдебната система са основни дейности на Висшия съдебен съвет.

Наред с тях, през изминалата година особена активност отрази дейността на т. нар. Етична комисия.

Сериозно беше засилена и дейността на Комисията по изпълнение на мерките за организацията на работата в съдилищата и прокуратурата по делата с особен обществен интерес.

Подчертани усилия за утвърждаване и развиване на механизмите за международно сътрудничество при управлението на съдебната власт, укрепване на международните институционални връзки и допринасяне за процеса на интеграция, се отчитан и в дейността на Международната комисия на Съвета. Осъществената през изминалата година международна дейност подобрява образа и авторитета на съдебната власт, на българските магистрати и на ВСС, засилва присъствието им в международен план в процеса на модернизация на управлението на съдебната власт.

Значително увеличение на обема на дейността ѝ характеризираше през годината работата на Комисията по дисциплинарните производства.

В изпълнение на измененията в ЗСВ относно критериите за определяне на броя и числеността на структурните звена в

съдебната система и за нейното администриране, през м. октомври 2010 година беше създадена нова Комисия за определяне на качествени показатели за натовареността на магистратите.

1. Кадрова дейност

Основните си функции по кадрово обезпечаване на съдебната система, ВСС осъществява чрез дейността на Комисията по предложенията и атестирането (КПА). Комисията осъществява дейност по изготвяне на предложения до ВСС за назначаване, повишаване и освобождаване на магистрати и на административни ръководители на звената в съдебната система и на техните заместници. В тези рамки и със съдействието на помощните атестационни комисии по места, през изминалата година Комисията извършваше атестиране на магистратите при: повишаване в ранг, придобиване статут на несменяемост, повишаване и преместване в длъжност, периодично атестирани и атестиране при провеждане на избор за заемане на длъжността “Административен ръководител” и “Заместник на административния ръководител” (според действащите разпоредби на ЗСВ до 04 януари 2011 година).

По предложение на Комисията, през отчетната година Висшият съдебен съвет обяви и проведе конкурс за назначаване на младши съдии - за 42 щатни бройки, както и на младши прокурори – за 48 щатни бройки. На конкурса чрез атестиране се явиха 857 (осемстотин петдесет и седем) кандидати. След

проверка за допустимост на кандидатурите, Комисията извърши атестиране на допуснатите кандидати и проведе избор на класираните сред тях.

На конкурса за първоначално назначаване в органите на съдебната власт се явиха 1026 (хиляда двадесет и шест) кандидати за младши съдии и 1360 (хиляда триста и шестдесет) кандидати за младши прокурори, чиито документи бяха разгледани от Комисията относно тяхната допустимост. След провеждане на писмени и устни изпити в отделните конкурси, бяха извършени назначения на съдии и прокурори на вакантните бройки в органите на съдебната власт.

През 2010 година не беше обявен конкурс за назначения чрез атестиране, поради обстоятелството, че голяма част от образуваните административни дела по жалби срещу назначенията от предходния конкурс чрез атестиране от м. декември 2009 година, бяха решени от ВАС едва през периода м. септември – м. ноември 2010 година. Междувременно, на 10. 09. 2010 година Министерството на правосъдието внесе в Народното събрание проект за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, в който законопроект конкурсите чрез атестиране отпаднаха и се предвиди нов начин за провеждане на конкурси за повишаване и преместване на магистрати (чрез събеседване).

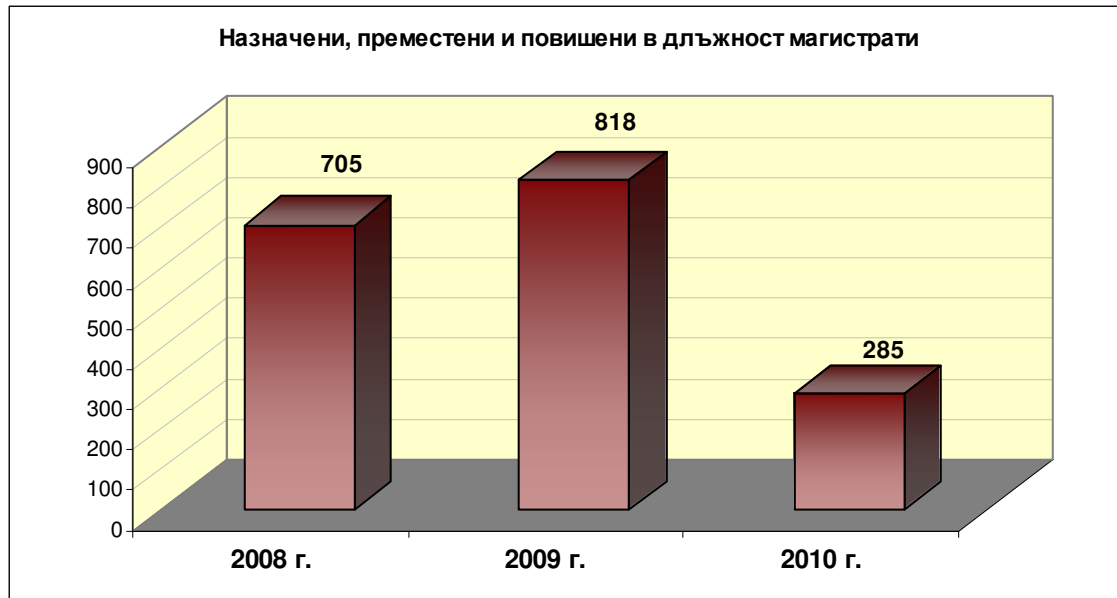
От началото на 2010 година ВСС се е произнесъл общо по 1542 предложения за повишаване в ранг, по 715 предложения за провеждане на атестиране с оглед придобиване статут на несменяемост и 227 предложения за провеждане на периодично

атестиране. Разгледани са също 79 молби за освобождаване от длъжност и 81 предложения за поощряване на магистрати.

Извършени са проверки относно допустимостта на кандидатите за участие в избор за заемане на длъжността „административен ръководител“. Резултатите са публикувани на електронната страница на ВСС.

През 2010 година Висшият съдебен съвет е провел общо 195 (сто деветдесет и пет) избора за заемане на длъжността „административен ръководител“ и „заместник на административния ръководител“ в органите на съдебната власт, като до настоящия момент няма отменително решение на Върховния административен съд по проведените избори. Атестирани са общо 316 кандидати за административни ръководители и заместници на административните ръководители.

По предложение на Комисията, Висшият съдебен съвет е назначил 82 магистрати за изпълняващи функциите на административен ръководител до встъпване в длъжност на нов административен ръководител.

ИЗВОДИ: През изминалата година Комисията работи в условията на рутинно натоварване, при увеличен числен състав на десет души и изменение на структурирането ѝ, регламентирано в Правилника за организацията на дейността на ВСС и неговата администрация (ПОДВССНА). Съгласно промените в чл. 20 от този Правилник (ДВ, бр. 10/2010 година), Комисията се състои от десет членове, формирани в две групи – от петима съдии и от петима прокурори и следователи. С последните изменения в ЗСВ, тази структура на Комисията вече има и законов регламент (чл. 37, ал. 4 от ЗСВ). Макар по принцип да представлява добра идея, работата на Комисията в тази ѝ структура е практически трудно осъществима поради наличието на значителен брой общи и принципни въпроси, които предполагат общо и безпротиворечиво решение на Комисията, което да бъде предложено на ВСС за разглеждане и решаване по същество. Освен това, структурирането ѝ в две подкомисии

не би могло да изпълни основната цел на тази идея – решаване на кадрови въпроси отделно за съда и за прокуратурата и разследващите органи, което е утвърден принцип в практиката на органите на управление на съдебната система в европейските страни. И това е така, защото Комисията прави само предложения по кадрови въпроси, а решаването им по същество е от компетентността на целия състав на ВСС. На трето място, този законов регламент поставя резонния въпрос за аналогично структуриране и на Комисията по професионална етика и превенция на корупцията, която се произнася по въпроси, касаещи самата същност на професионалния живот и кариера на магистратите.

2. Бюджет и финанси

През 2010 година ВСС гарантира **управлението и изпълнението на бюджета** на съдебната власт при строго спазване на финансовата дисциплина, обезпечаване на всички видове разходи без поемане на просрочени задължения, въпреки рестриктивния бюджет и икономическата криза в страната. Бяха утвърдени краткосрочните и дългосрочни бюджетни прогнози за периода 2010 - 2012 година, бюджетът на съдебната власт за 2010 година и разпределението на бюджетните средства на органите на съдебната власт по бюджетните сметки за същата година. Чрез работата на Комисията, ВСС организира вътрешния одит при усвояването и администрирането на бюджетните ресурси, изготвя правила и

механизми за определяне размера на трудовите възнаграждения на съдиите, прокурорите, следователите, членовете на ВСС и съдебните служители, извършва анализи за текущото финансово състояние на съдебната система и поддържа финансова статистика, оказва методологическа помощ на органите на съдебната власт и изразява становища по въпросите на бюджета, финансовия мениджмънт и финансовото обслужване.

Дейността си по **финансово управление** и контрол на съдебната система ВСС осъществява чрез предлаганите от Комисията проекти за решения и за указания до отделните структури на съдебната власт.

През отчетната година Комисията работи в състава си пет членове, подпомагани от немногобройна помощна администрация. Комисията е провела 56 заседания. Изразила е становища по:

- предложения на административни ръководители за увеличаване на щатната численост на органи на съдебната власт;

- запитвания на административни ръководители и жалби от магистрати във връзка с определянето и изплащането на обезщетения по ЗСВ и КТ, суми за ДМС и суми за представително облекло;

- предложения за безвъзмездно предоставяне на материални активи на и от органи на съдебната власт;

- предложения за смяна в банковото обслужване на органи на съдебната власт;

- предложения за отпускане на финансова помощ за лечение и други нужди на магистрати и съдебни служители от централизирания фонд СБКО за 2010 година.

Във връзка с осигуряване на материални условия за работа на структурите на съдебната система, по предложения на административни ръководители са разпределени 2 086 497 лв. за капиталови разходи, при спазване на определения праг на същественост и лимитите на сумите за оборудване и обзавеждане на помещения по ЗЗКИ и на работните места за магистрати и съдебни служители.

За текущи ремонти са осигурени средства в размер на 2 031 703 лева, в т. ч. от резерва за неотложни и непредвидени разходи - в размер на 593 947 лева.

В съответствие с изискванията на Закона за обществените поръчки и Наредбата за възлагане на малки обществени поръчки, през годината бяха приети нови Вътрешни правила за провеждане на процедури за възлагане на обществени поръчки в администрацията на Висшия съдебен съвет.

Считано от 01 април 2010 година, бяха коригирани основните трудови възнаграждения на магистрати и съдебни служители.

Изготвени са становища по предложения на административни ръководители за определяне на допълнителни възнаграждения на магистрати при условията на вътрешно съвместителство.

Внесени са предложения за поощряване на магистрати на основание чл. 303 от ЗСВ.

Определено е възнаграждението на членовете на конкурсните комисии за провеждане на конкурси за назначаване на магистрати.

Контрол по отношение изпълнението на бюджета от отделните структури на съдебната власт, ВСС осъществява чрез ежемесечните информации за изпълнението на бюджета, изготвяни от Комисията. Като резултат, ВСС по предложение на Комисията, утвърди корекциите по бюджетните сметки и по бюджета на съдебната власт за 2010 година, като актуализираният бюджет е внесен за утвърждаване от Министъра на финансите.

Определянето на показателите и условията за изпълнението на бюджета на съдебната власт за 2010 година, бе съобразено с ПМС № 324/30. 12. 2009 г. за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2010 година.

След решения на Общите събрания на органите на съдебната власт, бе създаден централизиран фонд СБКО за 2010 година, средствата в който са предназначени за предоставяне на финансова помощ на магистрати и съдебни служители.

По предложение на Комисията, бяха утвърдени бюджетните сметки на органите на съдебната власт за 2010 година, вкл. разпределен бюджет на съдебната власт по елементи на

Единната бюджетна класификация, които са внесени в Министерски съвет, Сметната палата и Министерство на финансите.

През 2010 година Комисия „Бюджет и финанси“ е разпределила по органи на съдебната власт средства в размер на 56 998 273 лева от други източници на финансиране, от които 27 436 367 лева - от преходен остатък, 25 238 517 лева - от преизпълнение на приходите и останалите - от неразпределен резерв по разходните параграфи.

С отделни решения са утвърждавани вътрешни компенсирани промени по бюджетните сметки на самостоятелните разпоредители с бюджетни кредити - ВКС, ВАС, Прокуратура на РБ, Инспектората към ВСС, Националния институт на правосъдието и ВСС.

В изпълнение на решение на Министерския съвет № 150/19.03. 2010 година за бюджетната процедура за 2011 г. са изготвени указания до административните ръководители на органите на съдебната власт относно разработването на тригодишната бюджетна прогноза за периода 2011 – 2013 година.

Одобрени са и са внесени в Министерство на финансите разчети за средносрочна прогноза по основните параметри на бюджета на съдебната власт за 2011 – 2013 г. и Доклад за приоритетите и разпределението на бюджетните ресурси за функциониране на съдебната система през същия период по политики и програми. Същите са изпратени и на министъра на

правосъдието за подпомагане изготвянето на проектобюджета на съдебната власт за 2011 година.

Приет е внесен от министъра на правосъдието бюджет на съдебната власт за 2011 г. с доклад и приложения към него, които са изпратени в Министерството на финансите, Министерския съвет и комисия “Бюджет и финанси” към Народното събрание за включване в проекта на Закон за държавния бюджет за 2011 година.

Утвърден е годишният план за дейността на дирекция “Вътрешен одит” във Висшия съдебен съвет за 2010 година, съгласно приложения проект.

Одобрени са план за професионално обучение на вътрешните одитори в дирекция “Вътрешен одит” във ВСС.

Приет е доклад за финансовото управление и контрол и вътрешния одит във Висшия съдебен съвет за 2009 г., който е изпратен на Народното събрание и Сметната палата.

Приети са също:

Вътрешни правила за достъп до обществена информация,

Вътрешни правила на ВСС за контрол и предотвратяване изпирането на пари и финансирането на тероризма,

Вътрешни правила за предварителен контрол на ВСС.

Актуализирани са вътрешните правила за провеждане на конкурси и повишаване в ранг на вътрешните одитори в дирекция „Вътрешен одит” във ВСС.

Разгледани са одитни доклади за извършени одитни ангажменти в органи на съдебната власт и са одобрявани

изготвените от административните ръководители планове за изпълнение на дадените препоръки.

По докладите на Сметната палата и АДФИ:

Разгледан е доклад на Сметната палата за резултатите от извършения одит на финансовото управление в Софийски районен съд за периода от 01. 01. 2008 г. - 30. 09. 2009 г.

Изработено е становище по връчен неокончателен одитен доклад 0900000210 за извършен одит на финансовото управление на съдебната власт и ВСС за периода от 01. 01. 2009 година - 31. 12. 2009 година.

ИЗВОД: С предприетите действия от страна на Комисията, въпреки рестриктивния бюджет, са осигурени необходимите ресурси за финансовото обезпечаване дейността на органите на съдебната власт във връзка с осъществяване на дейността им, при строго спазване на финансовата дисциплина.

ПРЕПОРЪКИ:

В процеса на осъществяване на дейността си през 2010 г., Комисия „Бюджет и финанси“ установи следните проблеми в процеса на работата на органите на съдебната власт, които би следвало да бъдат нормативно регламентирани, като:

- ясно да се регламентира ползването на преходния остатък по бюджета на съдебната власт, в съответствие с разпоредбите на чл. 117, ал. 3 от Конституцията на Република България;

- съкращаването на срока за предявяване на иск по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, би намалило размера на дължимите лихви и би облекчило бюджета на съдебната власт.

3. Дейност по правни въпроси

Чрез **Правната си комисия** ВСС изработва и изразява становища и прави предложения по законопроекти, преимуществено свързани с дейността на съдебната система. Комисията осъществява своята дейност на основата на Конституцията, Закона за съдебната власт и ПОДВССНА, както и на Вътрешните правила за работа на Комисията. Тя подпомага дейността на Висшия съдебен съвет в съответствие с предоставените ѝ правомощия по чл. 23 от Правилника.

През отчетната 2010 година Комисията е продължила да функционира в състава си от пет членове, подпомагана от двама правни експерти от администрацията на ВСС и от един технически сътрудник.

През 2010 година Комисията е провела общо 45 заседания.

В началото на отчетния период дейността ѝ е била свързана предимно с решаването на съществени организационни въпроси. Част от тях имат за предмет изготвяне на указания и препоръки до председателите на постоянните комисии към ВСС относно отчетните им доклади за 2009 година, както и приемането на отчетите за дейността им. Друга част е била свързана с изготвяне на указания до административните

ръководители на Върховния касационен съд, Върховния административен съд и съдилища в РБ, относно обхвата и структурата на обобщения годишен доклад за дейността на съдилищата и на прокуратурата и разследващите органи през 2010 година.

Извън тези дейности, през годината Комисията е актуализирала конспектите за конкурсни изпити за младши съдии и младши прокурори по гражданскоправни и наказателноправни науки, уведомила е органите на съдебната власт и разследващите органи за утвърдения от министрите на здравеопазването и на правосъдието образец на медицинско удостоверение за лица, призовани да се явят пред органите на съдебната власт.

На основание чл. 31 от ЗСВ в периода м. януари – м. Декември 2010 година, Комисията е изработила проекти за становища по двадесет и един законопроекта на Народното събрание и нормативни актове на Министерския съвет и отделните министерства и централни ведомства, както и по нормативни актове, приемането на които е в правомощията на ВСС. Тези проекти са обсъдени и приети от ВСС. Бяха изработени и приети промени и във Вътрешни правила за провеждане на процедури по възлагане на обществени поръчки в администрацията на ВСС, Вътрешни правила на Висшия съдебен съвет за контрол и предотвратяване изпирането на пари и финансирането на тероризма, Вътрешни правила за достъп до обществена информация във ВСС, като по отношение

на първите два акта са съобразени дадените от Сметна палата препоръки.

Съществена и разгърната дейност осъществи Комисията при изготвяне на становища по проектите за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, които бяха внасяни във ВСС през 2010 година. Това е устройственият закон на съдебната власт и този факт обуслови активната позиция, която зае ВСС за остояване и съблюдаване на основните конституционни принципи, свързани с функционирането на съдебната система.

През 2010 година Комисията е изразила становища по дела пред Конституционния съд, по които ВСС е бил конституиран като заинтересована страна, както и по съдебни производства със значим обществен интерес, в които участва ВСС. Посъществените от тях са по конституционно дело № 12 от 2010 година, образувано по искане на 61 народни представители от 41-то Народно събрание за задължително тълкуване на правната категория "мандат" според основния ни закон и възможността за неговото предсрочно прекратяване извън основанията, изрично посочени в Конституцията и закона, както и становище по решение №181/14. 10. 2009 г. на Комисията за защита от дискриминация във връзка с прилагането на Наредба № 1 за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица, което е обжалвано от ВСС пред ВАС.

Друга съществена част от дейността на Комисията е разглеждането и изразяването на становища по постъпили

отчети, информации и доклади от отделни структури на съдебната власт и други институции.

Наред с това Комисията е изразила становище по проект за Концепция за наказателната политика за периода 2010 година – 2014 година, както и по проект на решение на Министерския съвет за одобряване на проект на Меморандум за разбирателство между Министерство на правосъдието на Република България и Министерство на правосъдието на Португалската република.

Във връзка с доклад на Сметна палата за резултатите от извършен одит на финансовото управление на съдебната власт и Висшия съдебен съвет за периода от 01. 01. 2009 г. - 31. 12. 2009 г., Комисията изготви становище, което бе предложено за приемане на ВСС.

През 2010 год. към ВСС бе конституирана комисия за взаимодействие с Инспектората към ВСС. Именно тя е органът, който от този момент разглежда и приема актовете за резултати от извършени проверки от Инспектората към ВСС. Поради тази причина през 2010 год. тази дейност е останала извън обхвата на правомощията на Комисията по правни въпроси за разлика от предходните години, когато тя беше част от функциите на Комисията.

Дейността на Комисията през 2010 година е намерила проявление и 28 становища, дадени в отговор на запитвания, молби и предложения от административни ръководители на органи на съдебната власт, държавни органи, обществени

организации и граждани, които са съизмерими с дадените през 2009 година, когато са били 29 на брой.

И през 2010 година Комисията продължи да осъществява взаимодействие и с други органи и организации, както и да осигурява представителство на различни форуми, работни групи и кръгли маси. Пример за това се явяват участията на нейните членове в прояви като участие в кръглата маса на тема „Сътрудничеството между здравната и съдебната система: Гарант за защита правата на българските граждани като пациенти и потребители на здравни услуги в случаите на лекарски грешки”, участие в семинар на тема „Превенция и борба с дискриминацията чрез средствата на наказателното право”, участие в организираната от Национален съюз на юрисконсултите кръгла маса, участие в работна среща, организирана от Държавната комисия по сигурността на информацията, участие в Дискусия във връзка с текущата проверка на Република България по фаза 3 от мониторинга на Работната група за борба с корупцията на чуждестранни длъжностни лица към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие.

4. Международно правно сътрудничество

Основната дейност на комисия „Международно правно сътрудничество” (КМПС) се състои в подпомагане функциите на ВСС по чл. 30, ал. 1, т. 17 от ЗСВ – да организира, ръководи и контролира участието на съдии, прокурори и следователи в

международното правно сътрудничество, включително участието им в международната съдебна мрежа.

В тази насока през 2010 г., съгласно правомощията си по чл. 26 от ПОДВССНА, Комисията организираше участието на магистрати в междуведомствени срещи и други текущи инициативи в областта на международното сътрудничество и европейската интеграция; координираше разработването и изпълнението на международните проекти, свързани с ВСС и съдебната власт; участваше със свои представители в работата и инициативите на Европейската мрежа на съдебните съвети, както и в дейността на други международни организации, на които България е член.

А. Участие в международни срещи и други текущи инициативи в областта на международното сътрудничество и европейската интеграция.

По линия на правомощията на Комисията по чл. 26, ал. 3 от ПОДВССНА бяха осъществени следните мероприятия: участие на представители на ВСС в редовните срещи и конференции на **Съвета за регионално сътрудничество в Югоизточна Европа** (20 – 21. 05. 2010 г., гр. Букурещ и 31. 11. – 01. 12. 2010 г., гр. Сараево); работно посещение в гр. Кишинев, Република Молдова (12 – 15. 04. 2010 г.); участие в семинар на **Организацията за сигурност и сътрудничество (ОССЕ)** „Засилване на независимостта на съдебната система и обществения достъп до правосъдие” (17 – 19. 05. 2010 г., гр. Варшава); участие на магистрати в хоспитация в областта на наказателното право (05 – 12. 12. 2010 г., гр. Мюнхен).

От м. декември 2009 г. ВСС редовно участва със свой представител – г-н Калин Баталски, председател на районен съд – гр. Радомир, в мероприятията на Съвета за регионално сътрудничество в Югоизточна Европа.

Като участници в *семинара на ОССЕ „Засилване на независимостта на съдебната система и обществения достъп до правосъдие”* по предложение на Комисията, ВСС излъчи за свои представители съдиите от СГС Весислава Иванова и Атанас Атанасов. Мероприятието беше организирано от Офиса за демократични институции и човешки права (ODIHR) на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (OSCE) и се проведе в периода от 17 до 19 май 2010 г. в гр. Варшава, Полша, с участието на представители на 36 държави – членки на ОССЕ. Семинарът е част от ежегодните семинари по Човешкото измерение, организирани от Офиса за демократични институции и човешки права на ОССЕ и е планиран и реализиран като продължение на дискусиите в рамките на проведения през 2009 г. семинар на тема “Засилване на върховенството на закона в зоната на ОССЕ”.

С решение на ВСС в българската делегация, осъществила **работно посещение** в гр. Кишинев, Република Молдова, бяха определени: г-жа Пенка Маринова – член на ВСС, г-жа Татяна Върбанова – съдия във ВКС, председател на II отделение на търговската колегия на ВКС, г-жа Славка Славова – завеждащ отдел „Административен” във ВКП, г-жа Диана Добрева, съдия във ВАС, председател на VII отделение на ВАС, г-жа Мина Топузова, съдия в апелативен съд – гр. София, заместник на

административния ръководител, г-жа Недялка Василева, съдия в апелативен съд – гр. Пловдив, заместник на административния ръководител, г-жа Пенка Китанова – съдия в апелативен съд – гр. Велико Търново, г-жа Златинка Иванова – съдия в административен съд – гр. Бургас, заместник на административния ръководител на съда, г-жа Павлина Димитрова – съдия в апелативен съд – гр. Варна. В делегацията беше включен и представител на МП – г-жа Юлия Меранзова, държавен експерт в дирекция „Съвет по законодателство”. Българските участници бяха подробно запознати с дейността на Върховния съвет на магистратурата на Република Молдова и Националния институт на правосъдието. Делегацията беше приета от министъра на правосъдието на Република Молдова, който запозна българските представители с провеждащата се в страната мащабна съдебна реформа. Проведоха се множество срещи с висши представители на съдебната власт в Република Молдова: г-жа Раиса Ботезату, заместник-председател на Върховния съд на Република Молдова и ръководител на наказателна колегия на съда, г-н Гараба – председател на Висшия съдебен съвет на прокуратурата, г-н В. Зубко, главен прокурор, г-н А. Дога, председател на апелативния съд в гр. Кишинев. Взаимната обмяна на опит, реализирана при посещението на българската делегация, е преценена от ВСС като изключително полезна, като **Комисията приема за препоръчително бъдещото задълбочаване на контактите между висшите органи на съдебната власт между двете страни.**

ВСС е своевременно информиран от Министерство на правосъдието за планираните за 2010 г. програми за гостуване с цел обмяна на опит за съдии и прокурори на Германската фондация за международно правно сътрудничество съвместно със Съюза на германските съдии и съдебните администрации на федералните провинции, чиито принос и усилия за повишаване квалификацията и ефективността на работата на българските магистрати следва да бъдат високо оценени. През периода 05 – 12. 12. 2010 г. бе проведена едноседмична *хоспитация в областта на наказателното право*, в която взеха участие г-жа Ани Захаријева, съдия в СГС, и г-н Андрей Янкулов, прокурор в СРП. Българските представители посетиха занятия на новопостъпили съдии в гр. Фишбахуау, Бавария, обучавани от съдии от Бавария, с акцент върху поведението на съдиите спрямо страните и останалите участници в наказателния процес. Беше им предоставена възможност за практически наблюдения на ежедневната работа на магистратите в I-ва Мюнхенска прокуратура, обхващаща територията на гр. Мюнхен и някои от околностите, както и в наказателното отделение на районния съд в гр. Мюнхен. Участниците се запознаха с администрирането на делата, дейността по разпределените дела, системата за съхраняване на веществени доказателства, присъстваха на съдебни заседания. Макар и за кратък период, проведеното обучение бе изключително полезно с оглед повишаването на персоналната квалификация на участниците и запознаването и разпространението на „добрите“ практики в наказателноправната област.

Б. Координация и изпълнение на международни проекти.

- Съгласно задълженията на Комисията по чл. 26, ал. 4 от ПОДВССНА за подпомагане дейността на ВСС при изпълнението на международните проекти, бяха осъществени две учебни посещения в Испания – през периода 08 – 13. 03. 2010 г. и периода 21 – 27. 11. 2010 г. в рамките на *туининг проект VG/07/IB/JH/07 „Подобряване на публичното управление на съдебна система и съдебната администрация”*, по който ВСС е бенефициент. Този проект стартира през м. юли 2009 г. с партньори Генералният съвет на съдебната власт на Кралство Испания (водещ партньор) и Германската фондация за международно правно сътрудничество (младши партньор). Проектът се състоеше от пет основни компонента: повишаване на управленския капацитет на ВСС; укрепване на координацията и сътрудничеството с останалите институции на съдебната система; ролята на ВСС в международните отношения; обществен достъп и връзка с гражданите; кариерно развитие. В учебните посещения участваха: в първия период на проекта в гр. Мадрид – г-н Вельо Велев, член на ВСС, председател на комисия „Съдебна администрация”, ръководител на проекта VG/07/IB/JH/07, г-жа Галина Захарова, член на ВСС, председател на комисия „Международно правно сътрудничество”, г-н Иван Колев, член на ВСС, председател на комисия „Бюджет и финанси”, г-жа Богдана Желявска, зам. председател на СГС, постоянен експерт по туининг проект VG/07/IB/JH/07, г-жа Магдалена Лазарова, прокурор в

апелативна прокуратура – гр. София, постоянен експерт по туининг проект BG/07/IB/JH/07, г-жа Славка Каменова, главен секретар на ВСС, г-жа Христина Тодорова, ръководител сектор „Международно правно сътрудничество, партньор на постоянния съветник по проекта; във втория период на проекта - в гр. Мадрид и в гр. Барселона – г-жа Анелия Мингова, представляващ ВСС, г-н Вельо Велев, член на ВСС, председател на комисия „Съдебна администрация”, ръководител на проекта BG/07/IB/JH/07, г-жа Капка Костова, член на ВСС, г-жа Цветанка Табанджова, член на ВСС, г-н Стефан Петров, член на ВСС.

Целта на посещенията бе българските участници да придобият изчерпателни и практически ориентирани знания за опита на Кралство Испания относно управлението и начина на организация на съдебната власт, използваните механизми за сътрудничество с други институции, статута, етичните стандарти и дисциплинарната отговорност на съдиите и прокурорите, съществуващите мерки за противодействие на корупцията. Освен посещенията в Генералния съвет на съдебната власт на Кралство Испания (ГССВ) за запознаване с дейността на международната комисия и бюджетната комисия на ГССВ, членовете на делегациите се срещнаха с магистратите от Националната Аудиенция - специализирания съд за особено тежки престъпления, Хавиер Гомес Бермудес и Хавиер Мартинес Ласаро. Състояха се и визити във Върховния съд на Кралство Испания, където българските участници бяха приети от председателя на Върховния съд, който е и председател на

ГССВ. Във втория етап на проекта бе посетено и Магистратското училище в гр. Барселона, където участниците от българска страна бяха запознати с организацията, управлението и финансирането на Училището и с учебните програми за начално и текущо обучение на магистратите.

- През 2010 г. с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет” (ОПАК), съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, между ВСС и управляващия орган на ОПАК дирекция „Управление на проекти и програми” се осъществява *проект „Ефективност, отчетност и координация в съдебната система”*. Проектът се изпълнява по ОПАК, приоритет 1: “Добро управление”, подприоритет 1. 5.: “Прозрачна и ефективна съдебна система”.

Дейностите по проекта са разпределени в осем основни компонента: обновяване на Информационната стратегия на правораздавателните органи на Република България; въвеждане на механизми за координация и взаимодействие в и между органите на съдебната власт във връзка с делата от особен обществен интерес; анализ на възможността за използване на видео-конферентни връзки в наказателното производство (за разпити, експертизи, свидетелстване и представяне на веществени доказателства и др.) с оглед ускоряване приключването на делата; разработване на критерии за статистически анализ на натовареността и за отчитане дейността на съдебната власт пред обществеността; създаване на унифицирана система за приемане на жалби и други дейности

за превенция на корупцията; дейности за информация и публичност; одит; организация и управление на проекта.

В периода 24 – 29. 10. 2010 г. представители на ВСС и на съдебната власт бяха командировани в гр. Варшава в изпълнение на проекта по дейност 3.3. „Работно посещение в държава-членка със съвместима съдебна система и добри практики в използването на видеоконферентни връзки в съдебния процес“. В делегацията участваха членовете на ВСС г-н Пламен Стоилов, г-жа Костадинка Наумова, г-н Божидар Сукнаров, г-жа Радка Петрова, както и г-н Румен Киров, зав.отдел „Международно сътрудничество“ в Националната следствена служба, г-н Евгени Диков, прокурор във ВКП, г-н Петко Петков, съдия в Софийски районен съд, г-жа Маргарита Борисова, експерт в ИВСС.

По време на работното посещение бяха проведени срещи в Министерството на правосъдието, във ВСС, окръжния съд и място за лишаване от свобода във Варшава. Участниците в проекта се запознаха със състоянието на видеоконферентното оборудване в Полша за нуждите на съдебната система, законовите основи и практиката по приложението на системата. Бяха посетени оборудвана с видеоконферентна техника съдебна зала, както и зала в затвор, предназначена за видеоконферентен разпит на задържани и осъдени лица. При посещението в окръжния съд във Варшава бе осъществена видеоконферентна връзка със съдебна зала в гр. Краков. При презентацията бяха демонстрирани на практика възможностите на използваната технология, които формираха у членовете на делегацията

убеждение, че нормалното протичане на разпита не се пречатства по технически причини.

В. Участие в работата и инициативите на Европейската мрежа на съдебните съвети (ЕМСС), както и в дейността на други международни организации, на които България е член.

По линия на правомощията си по чл. 26, ал. 7 от ПОДВССНА, Комисията реализира най-значимите си функции, като осъществява взаимодействие със структури в съдебната система, неправителствени организации и международни институции по широк обхват от въпроси, свързани с европейската интеграция.

- От 2007 г. **ВСС на България е пълноправен член на ЕМСС**, като дейността в тази насока е един от най-активните приоритети на Комисията.

През 2010 г. КМПС продължи да отстоява разбирането си за необходимост от участие на магистрати в непосредствените дейности на мрежата, осъществявани чрез работни и специални групи, като поддържаше тенденцията да номинира мотивирани съдии за временни експерти, представляващи ВСС в конкретните мероприятия на ЕМСС.

През 2010 г. приключи дейността на специализираната група „**Електронно правосъдие**”, в която участваха г-жа Събина Христова, съдия в окръжен съд – гр. Бургас, и г-жа Мариана Борисова, прокурор във ВКП.

Дейността на групата бе основана на Съобщение на Европейската комисия до Съвета, Европейския парламент и

ЕИСС/SEC(2008)1947, SEC(2008)1944, с което страните-членки се приканват към създаване на стратегия в областта на електронното правосъдие, на приетия План за действие (JURINFO 71) от м. ноември 2008 г., определящ финансовата рамка и времевите стандарти за изпълнение на дейността и на резолюция на Европейския парламент от 18. 12. 2008 г., съдържаща препоръки към Комисията за електронно правосъдие.

Непосредствената задача на специализираната група „Електронно правосъдие“ беше осъществяването на сътрудничество относно дейностите по Плана за действие на ЕС в областта на е-правосъдието и, по-специално: дефиниране на мета данни за възможност за достъп до съдебните практики на страните-членки; източници; превод; обучение и специализация на магистрати с оглед въвеждане на национални норми за информационните и комуникационните технологии; технологични средства за подобряване достъпа на гражданите до правосъдието.

Като основни цели на групата специалисти бяха дефинирани улесняването на съдиите при изготвяне на съдебни актове; утвърждаването на ЕМСС като интерфейс на европейските работни групи; осигуряването на достъп до базата данни за съдебна практика в държавите-членки за интегриране в Европейския правен портал. Поставени бяха и специфични цели: технически и юридически профил, идентификатор за европейската съдебна практика; превод; подбор на актове, представляващи „добра“ съдебна практика и предварителна

обработка на текста за нуждите на портала; опростен и лесен достъп; съвместимост на базата данни.

Работната стратегия на специалистите включваше презентации, илюстриращи актуалното състояние в посочената сфера за съответната държава, отговори на представен въпросник, обсъждания и дистанционно участие чрез изпращане на документи.

На 18. 03. 2010 г. български представител – г-н Светослав Данчев, системен администратор в апелативен съд – Велико Търново, взе участие в съвместна среща в Брюксел с експертите по комуникация на ЕМСС. На проведената среща участниците бяха запознати от фирмата изпълнител PRAGMAWORK с разработвания нов шаблон на уебсайта на ЕМСС, като бяха споделени идеи и становища за подлежащата на публикуване информация и начина на оповестяване.

През м. юни 2010 г. в Лондон се състоя **VIII-то общо събрание на ЕМСС**, на което присъстваха членовете на ВСС г-жа Мая Кипринска и г-н Георги Шопов. На форума бяха установени четири нови проектни екипи за работа и сътрудничество между органите за управление на съдебната власт на страните от ЕС. През м. октомври 2010 г. в гр. Льовен, Белгия, се проведе встъпителна среща за приоритетните проекти за 2010/2011 г. за изпълнение на стратегическия план на ЕМСС с участието на г-жа Емануела Балевска, съдия във ВКС. По възлагане от ВСС, от българска страна бе заявено участие в работна група „Развитие на минимални съдебни стандарти” с определен временен експерт съдия Елга Цонева,

административен ръководител на административен съд – гр. Русе.

През 2010 г. българският ВСС взе инцидентно участие и в дейността на работната група на ЕМСС, формирана за изготвяне на становище относно правата, подкрепата и закрилата на **жертвите на престъпления и насилие**. Мнението на ВСС на РБ по тази проблематика бе изразено от г-жа Павлина Николова, прокурор във ВКП, която подготви позицията на българската страна по обсъжданите въпроси и я представи лично на експертна среща в Брюксел на 22. 09. 2010 год.

- През изминалата година членовете на Комисията и на ВСС продължиха активната си работа в рамките на отлично координираното сътрудничество с **Европейската съдебна мрежа по граждански и търговски дела (ЕСМГТД)** с национално лице за контакт г-жа Вероника Николова, съдия в СГС. Г-жа Николова, представители на Националната съдебна мрежа по граждански и търговски дела и на ВСС участваха във всички редовни мероприятия на ЕСМГТД, провеждани в Брюксел (01 – 02. 03. 2010 г., 04 – 05. 05. 2010 г., 23. 06. 2010 г., 22 – 23. 09. 2010 год.).

- През 2010 г. бе поставено началото на сътрудничество между ВСС и **Консултативния съвет на европейските съдии (КСЕС)**, в която организация България участва със свой постоянен представител – г-жа Майя Русева, съдия в СГС. С решение на ВСС от 11. 02. 2010 г. съдия Русева бе утвърдена за национално лице за контакт в КСЕС, като пое задължението регулярно да информира ВСС за дейността на организацията.

На 17 – 19. 11. 2010 г. в Страсбург бе проведено XI-то пленарно заседание на КСЕС с основна задача – приемане на „Магна харта на съдиите” и Становище № 13 на вниманието на Комитета на министрите на Съвета на Европа „Ролята на съдиите в процеса на изпълнение на съдебните решения”. Цитираните актове са приети от пленума на КСЕС въз основа на проектите, изготвени от работни групи на базата на предварително попълнени от участниците подробни въпросници. Информацията за България е изготвена със съдействието на ВСС и е публикувана на интернет страницата на съвета в раздела „Европейско правно сътрудничество”, Консултативен съвет на европейските съдии. В изпълнение на поетите ангажменти съдия Русева представи на ВСС подробен отчет за протичането на форума в Страсбург, като постави на вниманието на Съвета нерешения към настоящия момент въпрос за необходимост от действия за системен превод на съдържанието на актовете на КСЕС на националните езици.

Г. Общи констатации, изводи и препоръки:

Въз основа на изложеното дотук е видно, че ВСС, подпомаган от Комисията за международно правно сътрудничество, полага усилия да утвърждава и развива механизмите за сътрудничество при управлението на съдебната власт, да укрепва международните институционални връзки, като по този начин допринася за процеса на интеграция. Осъществената през изминалата година международна дейност

подобрява образа и авторитета на съдебната власт, на българските магистрати и на ВСС.

Наред с оценката на усилията на КМПС да засилва присъствието на ВСС в международен план в процеса на модернизация на управлението на съдебната власт, обективният анализ на предприетите през изминалата година мероприятия в областта на международната дейност откроява непреодолени съществени недостатъци и дисфункции.

Макар основната идея на разпоредбата на чл. 30, т. 17 от ЗСВ е да възлага на ВСС цялостното ръководство на участието на българските магистрати в международните дейности и мрежи за сътрудничество, понастоящем ВСС не реализира реално в пълнота своите управленски правомощия, като липсва **общ стратегически план за международната дейност на съдебната власт** в цялост, както и в частност на ВСС.

При осъществяването на посочените в ЗСВ функции, се наблюдава забавяне на **организирането и поддържането на мрежи в областта на сътрудничество и международните връзки**. С изключение на отношенията с ЕСМГТД и новосъздадения координационен механизъм с КСЕС, все още предстои актуализация на назначенията на точките за контакт, изготвяне и приемане на правила за тяхната работа, провеждането на обучение и дейности за разгласяване на тяхното съществуване сред магистратите.

Основната **база данни** на КМПС спешно се нуждае от осъвременяване. Засега тя на практика представлява списък от данни на магистратите, владеещи чужди езици, но не и

действителна информационна „банка“ за компетентни експерти, мотивирани да участват трайно в дейности на международни организации, било като краткосрочни експерти на ВСС в рамките на международен проект или в многобройните инициативи на различните мрежи в областта на съдебната система. Към настоящия момент това неблагоприятно положение красноречиво се илюстрира от подбора на представителите на ВСС в проектните екипи на ЕМСС. Макар усилията и положения безвъзмездно висококвалифициран и резултатен труд на конкретно споменатите в настоящия доклад експерти да заслужава висока оценка, видно е, че те често се променят персонално, номинирани са „ад хок“ за всеки отделен случай, на основата на поименни предложения от членовете на КМПС и ВСС, като между дейността на различните участници не съществува приемственост. Тази неправилна практика създава усещане за кампанийност, дезорганизираност и количествени измерения на участието в международните прояви, вместо системност и качественост на дейността. В тази връзка е наложително да се разработят и огласят сред магистратите **обективни критерии** относно определянето и подбора на участниците в международните дейности, за да се постави този процес върху основата на принципите на обективност и прозрачност.

Една от най-важните констатации и препоръки на експертите по туининг проект „Укрепване на публичното управление на съдебната власт и съдебната администрация“ по отношение на координацията с другите държавни институции визира

преодоляването на видимата **недостатъчна съгласуваност** между съответните отдели и дирекции във ВКП, НИП, МП и Върховните съдилища. Чуждестранните институции се затрудняват при идентифицирането на подходящата българска институция за осъществяването на дадена международна дейност, особено що се отнася до участието на ВСС и МП. Въпреки че по силата на закона и правилника ВСС е отговорен за всички въпроси, свързани с международното сътрудничество, трябва да се вземе предвид, че централният орган на всяка страна се определя в международни договори и конвенции и това най-често е Министерство на правосъдието. Тези фактори определят и необходимостта от изясняване на визията, ориентацията и насоките за международната дейност на ВСС, като същевременно се дефинира и рамка за отношенията на сътрудничество с другите ведомства, където КМПС на ВСС следва да проявява по-голяма активност .

Липсата на координация в дейността между горепосочените институции логично рефлектира и в крайно недостатъчната **информация в регистъра на международните проекти и програми** в областта на съдебната система, който съгласно чл. 26, ал. 5 от правилника трябва да се поддържа от КМПС. Понастоящем в регистъра е публикувана информация, отнасяща се само за проектите, по които ВСС е бенефициент, като липсва цялостна представа за проектите в съдебната система изобщо.

Изложените по-горе слабости в планирането, организирането и провеждането на международната дейност на

ВСС обуславят неотложните **основни задачи**, които са поставени за разрешаване пред КМПС. За да се постигне стратегическа планираност, последователност, ефективност и качество на международната дейност, от приоритетно решаващо значение е да се укрепят **човешките и материални ресурси**, обслужващи Комисията. Наложителни са структурни промени в организацията на администрацията на ВСС, които да осигурят подпомагането на международната дейност от достатъчни на брой и компетентни специалисти-експерти. Без съответно укрепване на административния капацитет на КМПС и обслужващата я администрация, маркираните недостатъци не могат да бъдат преодолени. В такъв смисъл КМПС вече е изразила писмено становище пред членовете на ВСС и е отправила конкретни предложения при подготовката на промените в Правилника за организация на дейността на ВСС и неговата администрация.

5. Информационни технологии и обучение

ВСС преценява като дейност от особено значение за доброто функциониране на съдебната система, внедряването и поддържането на съвременните технологии в работата на Съда и Прокуратурата.

Създаденият още през 2008 година към ВСС Експертен съвет по информационни технологии, приоритетно изготви обзор и икономически анализ на четирите внедрени в съдилищата

програми за управление на съдебните дела. ВСС задължи административните ръководители на съдилищата, в които не е внедрена програма за управление на съдебните дела, да предприемат действия по внедряване на такава, което вече е направено. Назначени бяха системни администратори и бе осигурено финансирането на сървърни помещения в отделните съдилища. Понастоящем във всички съдилища в страната има внедрена програма за управление на съдебните дела, както и всички съдилища имат регистрирани интернет-страници и публикуват решенията си в тях.

ВСС продължи активно да следи развитието на Вътрешната съдебна мрежа, създадена съгласно ангажиментите на България по Решение на Европейската съдебна мрежа. Безспорна е необходимостта от повишаване на професионалната квалификация на българските магистрати по прилагането на общностното и международното право. Затова, през 2010 година бе осъществен контакт с Европейската мрежа за професионална квалификация с оглед използване на опита на различни европейски държави в тази област.

Бе реализирано публикуването в интернет-страницата на ВСС на пълните стенографски протоколи от откритите заседания на Съвета, при спазване на чл. 33, ал. 4 от ЗСВ, както и на атестационните формуляри на атестираните магистрати при повишаване, преместване или при участие в конкурси за административни ръководители.

В интернет-страницата на ВСС беше създаден раздел „Заседания на комисиите на ВСС“, в който след изрично

решение на всяка комисия към ВСС да се публикуват материали, които не се внасят в заседания на Висш съдебен съвет, но са значими и касаят дейността на съдебната система.

На свое заседание Комисията (*Протокол №2/2010г.*) прие Програмата и Календара на планираните обучения на Националния институт на правосъдието (НИП) за 2010 година. Комисията прие, че с оглед на капацитета си за бюджет, логистични възможности и най-необходимите теми и продължителност на обучението, НИП е планирал адекватно обучителния си календар за 2010 година, както за младшите, новопостъпващите магистрати и тези за текущо обучение, така и за обучението на съдебните служители. Налице е необходимост от квалификационно обучение на съдебната администрация (вкл. на системните администратори за актуалност), а така също и на магистратите по информационно обслужване и работа със софтуерните програми в съдебната система.

След обсъждане с магистратите от страната, Комисията прие “Инструкция за организацията и реда за използване на програмните продукти за разпределение на делата в съдилищата на случаен принцип”, публикувана на сайта на ВСС.

Една от основните дейности на Комисията през изтеклата 2010 година е именно във връзка с **незабавното публикуване** на съдебните актове на интернет-страниците на съответните съдилища, съгласно чл. 64 от ЗСВ и в изпълнение на Графика на неотложните мерки и действия на правителството и органите на съдебната власт за изпълнение на показателите за напредък в областта на съдебната реформа.

Извършвани са ежемесечни проверки за навременното и пълно публикуване на съдебните актове. Давани са указания на съдилищата за свободен и улеснен достъп до съдебните актове и за преустановяване на практиката за изискване на нарочна регистрация за достъп (*Протоколи № 15/2010г. и № 20/2010г.*).

В изпълнение препоръките в доклада на Европейската комисия и решение на Висшия съдебен съвет по *протокол 42/2009 г.*, Комисията предложи на ВСС да вземе решение (*Протокол на ВСС № 31/2010г.*), с което да задължи административните ръководители на съдилищата да предприемат бързи организационни действия за незабавно публикуване на съдебните актове на интернет-страниците си и да информират на полугодие ВСС за изпълнението на задълженията по чл. 64 от ЗСВ, съгласно решение на Комисията (*по протокол № 35/2008г.*), както и да предприемат действия за незабавно публикуване на утвърдените от тях Вътрешни правила за организацията на публикуване на съдебните актове.

Във връзка с констатациите от поредния мониторингов доклад за напредъка на България в областта на вътрешния ред и правосъдието и в изпълнение на Графика на неотложните мерки и действия на правителството и органите на съдебната власт за изпълнение на показателите за напредък в областта на съдебната реформа, борбата с корупцията и организираната престъпност, за периода м. август – м. декември 2010 г., Комисията взе решение (*Протокол № 39/2010г.*) и изиска от административните ръководители съдилищата в страната, в срок до 10. 11. 2010 година да предоставят информация относно

изпълнението на дадените указания и възложени задължения, описани по-горе.

Докладите на административните ръководители бяха обобщени и беше изготвен общ доклад за публикуването на съдебните актове на интернет - страниците на съдилищата.

Централен уеб-базиран интерфейс за публикуване на съдебните актове.

По проект “Обновени информационни системи за по-добро обслужване. Нормативна уредба на електронното правосъдие”, финансиран от Оперативна програма “Административен капацитет” чрез Европейския социален фонд, е създаден Централен уеб-базиран интерфейс за публикуване на съдебните актове. Той е публичен и на него потребителите имат свободен достъп до постановени съдебни актове.

Той дава възможност за визуализиране на съдебните актове и свързаните документи, за разширено търсене, вкл. пълнотекстово, както и за вграждането на тази визуализация в интернет-страниците на съответните съдилища.

От друга страна, централният уеб-базиран интерфейс може да се интегрира с портала на електронното правосъдие, което ще позволи визуализацията на всички актове с преглед по категории и разширено търсене на портала на електронното правосъдие.

Засега в централния интерфейс се публикуват актове само от апелативните, окръжните и районни съдилища, които са бенефициенти на проекта.

Със свое решение (*Протокол № 42/2009 г.*) ВСС закупи електронен подпис /сертификат/ за сървъра на интерфейса, с който осигурява надеждността на публикуваната информация. Системите за управление на делата в съдилищата имат вградени модули, чрез които публикуването на съдебните актове става автоматично в веб-базирания интерфейс.

Достъп на прокуратурата до Бюра «Съдимост».

С решение на ВСС (*Протокол № 10/11. 03. 2010 г.*) се разрешава достъп на прокуратурата до централната база данни на "Бюро съдимост". Със същото решение са взети редица организационни мерки за осъществяване достъпа, като беше разрешен достъпа на Прокуратурата на РБ до централния сървър на „Бюра съдимост" и беше предложено на Главния прокурор на РБ и на Министъра на правосъдието да организират изпълнението на следните дейности:

1. Прокуратурата на РБ да изготви и предостави в Министерството на правосъдието списък с лицата, които ще имат достъп до информационната система „Бюра съдимост".

2. Прокуратура на РБ да осигури комуникацията между ВКП и централния регистър на системата „Бюра съдимост", намиращ се в Министерството на правосъдието - Централното бюро съдимост.

3. Министерството на правосъдието да осигури достъп на Прокуратурата за изграждане на необходимата комуникация.

4. Министерството на правосъдието да осигури на „Индекс - България“ ООД достъп до централния сървър за инсталиране на WEB сайт.

5. Администрирането на централния сървър на информационната система „Бюра съдимост“ да се извършва от Министерството на правосъдието.

6. Министерството на правосъдието да свърже всички съдилища със централния сървър при тяхна заявка.

7. Предлага на Министъра на правосъдието да актуализира Наредбата за работата на Бюра съдимост относно поддържането и използването на централен регистър.

В изпълнение на горното решение Комисията задължи председателите на районните съдилища да въведат всички невъведени бюлетини за осъдени лица в срок до м. юни 2010 година (*Протокол № 7/2010 г.*) и изиска информация от административните ръководители на районните съдилища за броя на невъведените бюлетини (*Протокол № 23/2010 г.*). Контролът по изпълнение на тази дейност продължи с решения на Комисията (по Протоколи 25, 28, 42 от 2010 година).

В резултат от предприетите мерки почти във всички съдилища са въведени бюлетините на осъжданите лица. Тревожен остана фактът, че има все още голям брой невъведени бюлетини в РС – гр. Варна и РС – гр. Плевен. През тази година административният ръководител на РС - Плевен беше поканен в Комисията и на срещата с него бяха изяснени проблемите от обективен характер. И в двете съдилища броят

на невъведените бюлетини намалява, като до 30 април 2011 г. следва да бъде сведен до нула.

Два пъти годишно, на основание чл. 4 от Наредба 14/18. 11. 2009 г., ВСС изисква данни от Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване“ към МРРБ за въвеждането им в софтуера на «Бюра съдимост».

В отговор на направено искане от ГП на РБ, Комисията взе решение (*Протокол № 27/2010 г.*), с което задължи съдилищата да обработват и връщат по електронен път получените от прокуратурите искания за получаване на официална справка за съдимост.

На Интернет страницата на ВСС беше публикувана и кратка инструкция за «Начина на обработка на пристигащите по електронен път в АИС „Бюра съдимост“ по искания на прокуратурата за получаване на официална справка за съдимост».

Единна информационна система за противодействие на престъпността:

Представители на ВСС (г-жа Петрова и г-жа Кипринска), редовно участваха в заседанията на Междуведомствения съвет, на които бяха обсъдени и приети обновените стандарти на ЕИСПП, План - програма за довършване и пускане в експлоатация на ЕИСПП, оперативната съвместимост и информационна сигурност на системата, организационната, програмната и техническа схема за защита на ЕИСПП и свързаните с нея системи.

Данните ще се предават от съдилищата към ЕИСПП по апелативните райони през апелативните съдилища, за което по Техническо задание на ВСС и сключен договор беше разработена специална програма от "Декстро Груп Консорциум". ВСС следва да осигури разработване на преноса на данни към ядрото на ЕИСПП и техническото му обезпечаване, за което са направени предварителни разчети на необходимите средства и време за разработване на «конверторите».

6. Съдебна администрация

Правомощията на Комисията по съдебна администрация са определени в чл. 24 от Правилника за организация на дейността на Висшия съдебен съвет и неговата администрация.

При разглеждане предложенията за отпускане на нови **щатни бройки за съдебни служители** са използвани критериите за натовареност на съответния орган и съотношението на съдебни служители спрямо магистрати. Този принцип неотклонно е спазван, поради което и голяма част от исканията за отпускане на нови щатни бройки за съдебни служители са отхвърлени. Отпускани са бройки за служители при съотношение между съдебни служители и магистрати под средния процент за съответното ниво. Указано беше на всички административни ръководители да трансформират съществуваща свободна длъжност по щатното разписание.

През отчетната 2010 година Комисията последователно прилагаше политика за целесъобразно разходване на бюджета

на съдебната власт и в тази връзка прие и принципното решение, което ВСС одобри изцяло. Това е решението по протокол № 24/10. 06. 2009 г., изменено по протокол № 43/05. 11. 2009 г. и прилагано и през 2010 г., с което се указва на административните ръководители в органите на съдебната власт да не назначават съдебни служители на свободните щатни бройки без съгласието на Висшия съдебен съвет.

Това решение изигра своята дисциплинираща роля и в резултат на строгото му прилагане бяха спестени значителни средства от бюджета на съдебната власт.

През 2010 година Комисията е провела 40 заседания, на които е разгледала всички постъпили искания от административните ръководители. При разглеждането им и през тази отчетна година са използвани посочените по-горе критерии.

През 2010 г. по предложение на Комисията са отпуснати 33 нови щатни бройки, в по-голямата си част за най-натоварените съдилища в страната – Софийски градски съд – 13 щ. бр. и Софийски районен съд – 15 щ. бр.

За осигуряване щата на Софийски градски съд, Софийски районен съд, Апелативен съд - гр. Варна, Районен съд - гр. Панагюрище, Районен съд - гр. Силистра, Районен съд - гр. Велико Търново, Районен съд - гр. Павликени, Комисията предложи и ВСС прие решения, с които намали щатната численост на административните съдилища в градовете Варна, Добрич, Разград, Сливен, София-област, Бургас, Велико Търново, Видин, Кърджали, Ловеч, Пазарджик, Плевен, както и в окръжните съдилища в градовете Силистра, Видин, Монтана,

Търговище, Ямбол и районните съдилища в градовете Видин, Елена и Трявна. С тези решения се запази общата щатна численост на съдебната администрация в органите на съдебната власт, което е особено важно предвид икономическа ситуация в страната.

Продължи и последователната политика на Комисията да указва и подкрепя административните ръководители да трансформират длъжности в рамките на бюджетната сметка, с оглед оптимално използване на наличните кадри.

Със съдействие на Комисията бяха проведени три **конкурса** за назначаване на съдебни служители в администрацията на ВСС: за „старши вътрешен одитор“, за „главен експерт-съдебна статистика“ и за „главен експерт-ТРЗ“.

С решение по протокол № 11 от 10. 03. 2009 г. Комисията прие Програма за **повишаване квалификацията** на съдебните служители.

Част от мероприятията от обучителната програма бяха осъществени с помощта на Националния институт на правосъдието през 2010 г., както и чрез 13 бр. обучителни семинари, проведени от «Китов център» ЕООД, Института на вътрешните одитори и Център по европейско обучение - за обучение на одитори, юристи и счетоводители от АВСС.

През годината, с участие на Комисията, бяха проведени срещи, организирани от Програма за развитие на съдебната система с председателите на „съдилища-модел“ и „съдилища-партньори“ в гр. Велико Търново през м. февруари 2010 г. и в гр. Стара Загора през м. ноември с. г., по Проект „Усъвършенстване

на работните процеси в съда”, както и по управлението на международни проекти, по които бенефициент е ВСС, както и в проектите на неправителствени организации, които са свързани с дейността на съдебната власт.

ИЗВОДИ: Чрез своите решения и последователна политика по управление на ресурса от съдебни служители, комисия „Съдебна администрация” и през 2010 г. положи усилия да се изгради една силна, професионална, морално устойчива и престижна съдебна администрация, която да подпомогне съдебната реформа, според изискванията на българското общество и Европейския съюз.

7. Професионална етика и превенция на корупцията

Комисия „Професионална етика и превенция на корупцията” (КПЕПК) при ВСС осъществява своята дейност въз основа на разпоредбите на ЗСВ, ПОДВССНА, както и на Вътрешните правила за работа на Комисията, одобрени с нейно решение по протокол № 3 от 19. 11. 2007 г. и изменени и допълнени с решение по протокол № 49 от 29. 11. 2010 г.

Комисията провежда редовни заседания всяка седмица, а при необходимост заседава и повече от веднъж. Тя има правомощия да възлага и извършва проверки по конкретни сигнали и жалби, да анализира информацията за наличие на корупционни практики, както и да разработва и предлага за утвърждаване от ВСС конкретни мерки за превенция и борба с проявите на корупция сред магистратите.

А. Основните приоритети в дейността на Комисията през 2010 г. се изразяваха в:

- реализирането на мерките и дейностите, заложи в Стратегията за борба с корупцията и Програмата за нейното изпълнение;

- утвърждаване в ежедневието на магистратите, членовете на ВСС и инспекторите от Инспектората към ВСС на Правилата за етично поведение, прогласени в новия Етичен кодекс, както и провеждане на обучение на целия личен състав на органите на съдебната власт;

- срочно и качествено решаване и произнасяне по жалбите и сигналите на гражданите и юридическите лица при нулева толерантност към нарушителите;

- нарастване на приноса на инициативността на Комисията в различни форми на взаимодействие с държавни органи и неправителствени организации със задачи в борбата и превенцията на корупцията.

- изразяване на принципни становища от етичните комисии по места при атестирането на магистратите.

В изпълнение на приетата през месец декември 2008 година актуализирана Стратегия за превенция и борба с корупцията в съдебната система и с цел да ограничи корупционни практики в органите на съдебната власт и да възвърне доверието на обществото в съдебната система, чрез създаване на гаранции за отчетност и прозрачност и регламентиране на ясни правила за поведение, Комисията изготви Анализ за изпълнението на мерките, предвидени в Стратегията, който анализ беше приет с

решение по протокол № 45 от 09. 12. 2010 г. на ВСС. В него бяха представени основните резултати, постигнати от ВСС по изпълнение на тези мерки. Предстои изготвяне на план с конкретни отговорници и срокове за тяхното изпълнение за периода 2011 – 2012 година. Този план следва да се утвърди от ВСС и в следващите годишни доклади за дейността на Комисията да се проследява изпълнението му.

Б. Съдебна етика:

През 2010 г. Комисията проведе редица съвместни срещи с цел координация, обмен на информация и взаимодействие със специализирани държавни органи и структури на гражданското общество с насока на дейност – професионална етика и превенция на корупцията. Продължава взаимодействието със създадения през 2008 г. Граждански експертен съвет, включващ представители на неправителствени организации, наблюдаващи работата на съдебната система.

Комисията проведе срещи с федералните съдии Клифърд Уолъс и Стюарт Уолдрип. Срещите бяха част от програмата на Съдебната консултативна инициатива на Посолството на САЩ в София и Департамента на правосъдието на САЩ. Теми на разговора бяха практическото приложение на Кодекса за етично поведение на българския магистрат и започналото обучение по новите етични правила.

ВСС и НИП, със съдействието на Министерство на правосъдието на САЩ, предприеха съвместна инициатива за разработването на обучителни курсове по „Съдебна етика“. Като теми в програмата бяха включени: „Основни положения на новия

Етичен кодекс”, „Разглеждане на практиката на ВСС”, „Изучаване и споделяне на чуждия опит – на САЩ и на страните-членки на ЕС”.

През месец юли 2010г. във Варна се състоя последният от серията семинари по съдебна етика за магистрати, провеждани по апелативни райони. Програмата на обучението се осъществява от ВСС и НИП, със съдействието на Департамента по правосъдие на САЩ.

Акцент в обучителната програма бяха основните положения на новия Етичен кодекс, процедурите по установяване на нарушенията, практиката на ВСС, универсалните морални принципи и ценности, както и анализ на европейските и американски практики. Лектори на обучението бяха председателят на Комисията Цони Цонев, магистратите Бойка Попова, Соня Янкулова, Румен Георгиев и Евгени Иванов, както и доц. Костадин Нушев, преподавател в СУ „Св. Климент Охридски”. Като гост-лектор по темата „Споделяне опита на САЩ. Откриване и справяне с корупцията в съдебната система” взе участие и съдия Стюарт Уолдрип.

Приоритет на Комисията през цялата година беше обучението по новия Кодекс за етично поведение на българските магистрати.

ВСС и НИП решиха обучението на магистратите да премине през два етапа: обучение на членовете на Етичните комисии и членовете на Етичните комисии като обучители да проведат обучението на всички магистрати в страната.

За тази цел беше сформирана централна лекторска школа от членове на ВСС и магистрати, които проведоха първия етап. На тези регионални обучения по апелативни райони присъстваха членовете на Етичните комисии на съдилищата и прокуратурите – районни, окръжни, апелативни и административни. Целта бе, в двумесечен срок след провеждане на регионалните семинари, присъствалите на регионалните обучения членове на Етични комисии от съответния съд или прокуратура да запознаят колегите си с принципите и основните положения, залегнали в новия Кодекс за етично поведение на българските магистрати. Информация за провеждането на втория етап бе предоставена на целия състав на Висшия съдебен съвет.

В. Жалби и сигнали на граждани и организации:

И през тази отчетна година съществена дейност на Комисията бе разглеждането и решаването на жалби и сигнали от граждани и юридически лица, получени по пощата, по електронен път или пуснати в антикорупционните кутии, поставени в отделните звена на съдебната власт.

Продължи спазването на въведения диференциран подход при разглеждане на жалбите, чрез подреждането им по групи:

- общи сигнали,
- съдържащи конкретни данни за корупционни практики,
- съдържащи данни за нарушения на етичните правила от съдии, прокурори и следователи,
- съдържащи данни за противоречива съдебна практика и

- съдържащи оплаквания по образуването, движението и спазването на сроковете по преписки и дела.

Основната част отново са подадени **обща сигнали** – 1856 броя, съдържащи оплаквания и недоволство от постановени актове на съдии и прокурори и молби за преразглеждане и решаване на конкретни казуси.

След тях се подреждат сигналите, съдържащи оплаквания **по образуването, движението и спазването на сроковете по преписки и дела** – 43 броя. Тези сигнали се изпращаха на Инспектората към ВСС или на съответния административен ръководител за проверка като се следеше спазването на срока, в който следва да се извършват разпоредените проверки. Това доведе до бързина при изпращане на отговори до сигнализаторите.

Сигналите, съдържащи данни за **противоречива практика**, които за 2010г. са само 11 на брой, се препращаха до председателите на ВАС или ВКС съпроводени с кратко становище.

В някои от случаите по сигнали за **нарушения на етичните правила**, които за 2010 г. са 19 броя, Комисията извършваше лично проверки, изслушваше страните и предприемаше конкретни мерки, като по част от тях във ВСС са внесени предложения за образуване на дисциплинарни производства.

За периода 01 януари - 31 декември 2010 г., Комисията е разгледала 1930 бр. жалби от постъпилите общо 2035 бр. жалби. Новите жалби са 1624 броя, а свързаните с номера от минали години - 373. Чрез антикорупционните кутии са получени 36 бр.

жалби. 171 броя от решените жалби и сигнали са изпратени на административни ръководители на органи на съдебната власт за проверка и отговор, 43 броя са насочени по компетентност в Инспектората към ВСС, а на 782 жалбоподатели са изпратени уведомителни писма, че исканията им са извън компетентността на Комисията. В проведените 53 бр. заседания Комисията е изпратила по компетентност на съответните органи на съдебната власт 186 бр. жалби и за проверка и становище от съответните Етични комисии - 11 броя от постъпилите жалби и сигнали.

Като най – резултатна Комисията отчита дейността си, свързана с решаването на сигналите, съдържащи оплаквания по образуването, движението и спазването на сроковете по преписки и дела. След разпореждането на проверка до съответния административен ръководител, при това в точно определен срок, се стигна до удовлетворително за гражданите решение в значителен брой от тези сигнали. В отделни случаи се стигна до отмяна на съществуваща неправилна практика при администриране на делата.

В търсене на превантивен ефект в борбата с корупцията в съдебната система и възвръщане доверието на гражданите, Комисията продължи извършването на проверки на място или лично изслушване на сигнализатори, съответно ответници по сигнали. Основен момент от дейността на Комисията бе самосезирането за всички случаи на съобщения в средствата за масово осведомяване, когато се касае за прояви и действия на магистрати, нарушаващи етичните правила. Някои от тези

случаи приключиха с предложения от 5-мата членове на Комисията за образуване на дисциплинарни производства. Към момента има внесени 8 бр. предложения за образуване на дисциплинарни производства срещу магистрати. Комисията е изслушала 31 магистрати във връзка с подадени сигнали и публикации в медиите.

Създадената през периода 2008 – 2010г. трайна практика Комисията, след надлежно извършена проверка да внася предложения за образуване на дисциплинарни производства срещу магистрати, задържани след получени от тях парични суми без правно основание, по наша преценка е мярка с много висок превантивен ефект в борбата с корупцията в съдебната система. Нещата в тези случаи бяха изчистени теоретично, премина се и през „цедката” на съдебната практика - Върховният административен съд потвърди решението на ВСС за дисциплинарното уволнение на Анелия Цветкова – председател на Административния съд - гр. Варна, за получени от нея без правно основание 10 000 лв. По това дело дисциплинарният състав прие, че за нуждите на дисциплинарното производство е без значение квалификацията на действията на съдия Цветкова от наказателноправна гледна точка и дали тези действия осъществяват признаците на престъпление, което би могла да е предмет на наказателно производство. Съществен в случая е фактът на получаване от действащ съдия на значителна по размер сума, без правно основание, по неподходящ начин и на необичайно място, тъй като подобни действия са в грубо нарушение на правилата,

въведени с Кодекса за етично поведение на българските магистрати. Нещо повече, подобни действия, разгласени със средствата за масово осведомяване, създават в обществото представа и са повод за основателни съмнения дали не се търгува със СПРАВЕДЛИВОСТ при решаването на съдебни спорове.

На основата на този извод, че приложимият в тези случаи материален закон е не Наказателния, а ЕТИЧНИЯ КОДЕКС, буди недоумение обстоятелството, че дисциплинарните производства №63/2009г. образувано срещу Георги Веселинов – съдия в Окръжен съд гр. Пазарджик; №9/2010г. – срещу Петър Сантиров – съдия в СГС и №29/2010г. срещу Бисер Михайлов – зам. окръжен прокурор на гр. Перник, са спрени на основание чл. 51, ал. 1, т. 3 от Административнопроцесуалния кодекс. По наша преценка ВСС следва внимателно да обсъди тази практика и да вземе съответно решение, тъй като очевидно е налице противоречива дисциплинарна практика в посочените случаи, а това е недопустимо.

Поглеждайки към задачите, които стоят пред Комисията през настоящата 2011 г., следва да се отбележи, че те са важни и отговорни и произтичат от последните изменения в ЗСВ.

Преди всичко трябва да се отбележи, че след Кадровата, Етичната комисия стана втората законово уредена постоянна комисия към ВСС. Много подробно и изчерпателно законодателят е разписал всички правомощия, функции и задачи на Комисията, най – важната от които е да събира информация, да извършва проучвания и да изготвя становища относно

притежаваните нравствени качества на кандидатите в конкурсите за заемане на длъжност в органите на съдебната власт. От тук следва и най – същественото предизвикателство, което стои пред Комисията за 2011 г., а именно - да си създаде такава организация на работа, че да може да се справи успешно с всички тези важни задачи, поставени ѝ от законодателя.

Друго важно направление в дейността на Комисията през 2011 г. е сформирването на Етичните комисии към органите на съдебната власт, институционализирането на които също бе направено за първи път със Закона. За да се изпълни идеята на законодателя за реална оценка на нравствените качества на магистратите, е необходимо тези местни етични комисии да станат действащи и работещи органи. Комисия „Професионална етика и превенция на корупцията” при ВСС подготви проект на Правила за организацията и дейността на етичните комисии към органите на съдебната власт. Този проект беше изпратен на съществуващите към момента местни етични комисии за становище, бележки и предложения. След съобразяване на получените предложения, проектът ще бъде внесен в заседание на ВСС. По тези правила ще бъдат сформирани в рамките на 3-месечния законов срок местните етични комисии и организирана дейността им.

През 2011 г. пред Комисията ще продължи да стои важната задача по организиране изпълнението на заложените в Стратегията за борба с корупцията в съдебната власт дейности, както и такива в следните други направления:

- участие на ВСС в съвместни прояви с други държавни органи и юридически лица с нестопанска цел във връзка с проблемите на противодействие на корупцията в съдебната система;

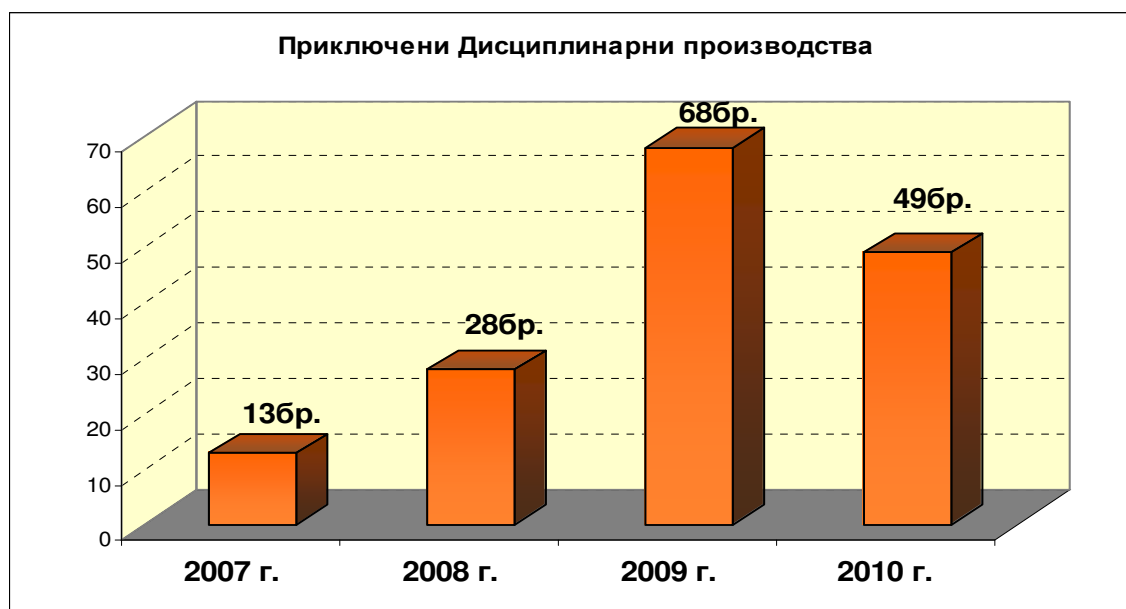
- констатиране и анализ на информация за наличие на корупционни явления в органите на съдебната власт;

- подготовката на проекти на споразумения за съвместна дейност и обмен на информация с други държавни и обществени структури за противодействие на корупцията.

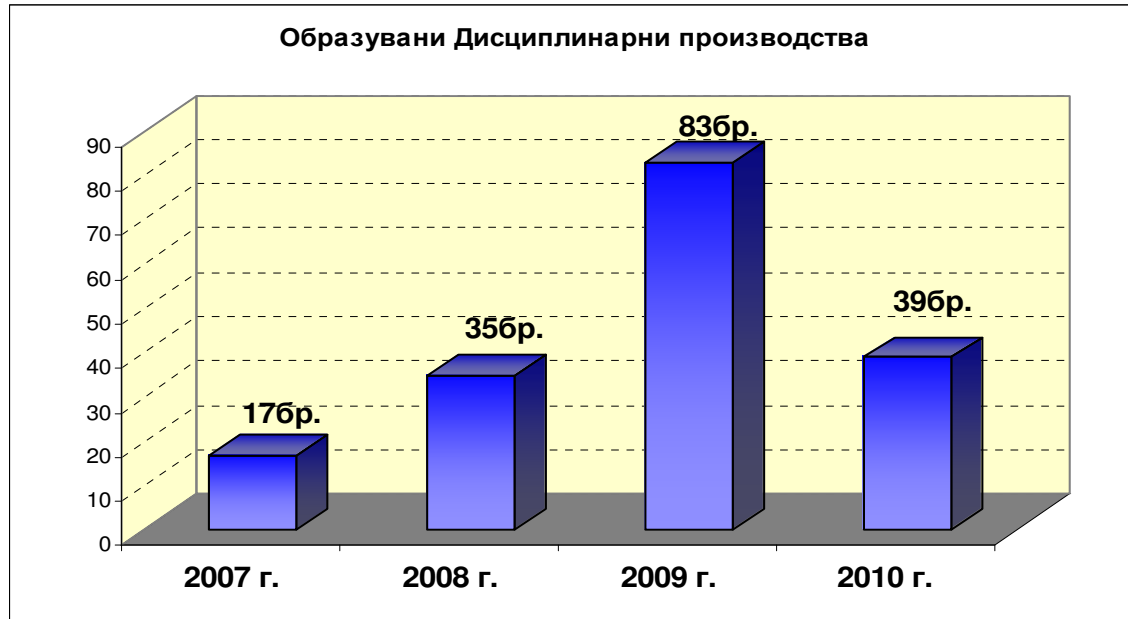
8. Дисциплинарна дейност

През 2010 г. ВСС и Инспекторатът към него продължиха да водят активна дисциплинарна дейност.

През цялата 2007 г. са приключени общо 13 броя дисциплинарни производства, образувани по реда на чл. 316 от ЗСВ, през 2008 г. - 28 броя, през 2009 година - 68 броя и 2010 година - 49 броя.

През 2010 година в дисциплинарната комисия са разгледани общо 192 броя дисциплинарни преписки.

От сравнителния анализ на дисциплинарната практика на ВСС за периода 2007 година -2010 година (видно и от графиката) се отбелязва значително увеличение на дисциплинарните производства, образувани за накърняване престижа на съдебната власт и нарушаване правилата на професионалната етика през 2009 година и намаляването им през 2010 година. Значителна част от дисциплинарните дела, образувани за драстични забавяния на съдебните производства, в голямата си част са следствие от проверките и по предложение на Инспектората към ВСС. Участието на съдебни инспектори в заседанията на Комисията по дисциплинарни производства към ВСС допринася за изясняване на всеки конкретен случай на

допуснато нарушение по движението на делата и за установяване на причините за това.

Анализът на образуваните дисциплинарни дела срещу магистрати и наложените дисциплинарни наказания по чл. 308, ал. 1 от ЗСВ за периода 01. 01. 2010 г. – 31. 12. 2010 г. показва, че Комисията по дисциплинарни производства към ВСС през този период е разгледала и се е произнесла общо по 192 (сто деветдесет и две) дисциплинарни преписки, образувани срещу магистрати.

Образувани са общо **39 (тридесет и девет)** дисциплинарни производства, разпределени както следва:

- срещу съдии – 21 броя,
- срещу прокурори – 9 броя,
- срещу следователи – 2 броя,
- срещу заместник на адм. ръководител – 1 брой,
- срещу административни ръководители – 4 броя.

Посочените от вносителите на предложенията за ангажиране на дисциплинарна отговорност основания за това, могат да бъдат обобщени така:

Преобладават визирани нарушения, изразяващи се в неизпълнение и/или забавяне изпълнението на служебните задължения и действия, на следващо място – нарушаващи правилата на професионалната етика и/или уронващи престижа на съдебната власт.

През отчетния период са приключени общо 49 (четиридесет и девет) дисциплинарни производства, образувани и през предходни периоди, като ВСС се е произнесъл по тях както следва:

- наложено наказание „забележка” - 1 (едно) дисциплинарно производство;

- наложено наказание „порицание” - 1 (едно) дисциплинарно производство;

- наложено наказание „намалвяване на трудовото възнаграждение” – 16 (шестнадесет) дисциплинарни производства;

- наложено наказание „понижаване в ранг” - 11 (единадесет) дисциплинарни производства;

- наложено наказание „освобождаване от длъжност като административен ръководител или заместник на административен ръководител” – 7 (седем) дисциплинарни производства;

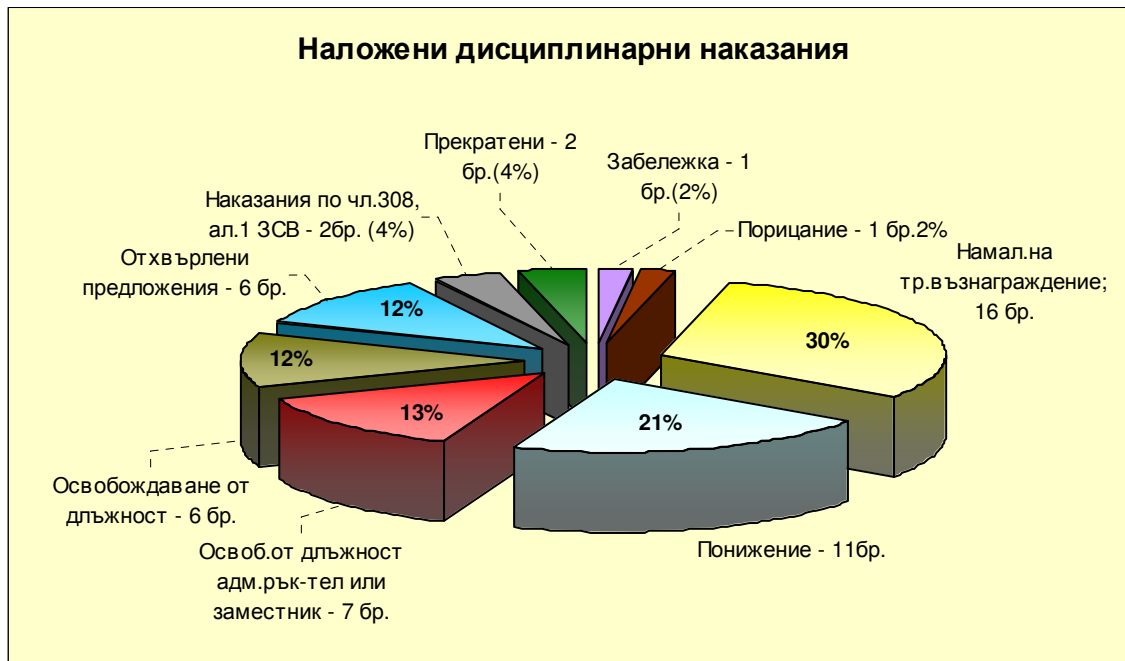
- наложено наказание „дисциплинарно освобождаване от длъжност” – 6 (шест) дисциплинарни производства;

- отхвърлени предложения за налагане на дисциплинарно наказание - 6 (шест) дисциплинарни производства;

- отхвърлени предложения за налагане на дисциплинарно наказание и изпратени преписки на административните ръководители за налагане на наказания по чл. 308, ал. 1 от ЗСВ - 2 (две) дисциплинарни производства;

- прекратени дисциплинарни производства - 2 (две) дисциплинарни производства, едното от които изпратено на

административния ръководител за налагане на наказания по чл. 308, ал. 1 от ЗСВ.

Три броя производства бяха върнати от Върховния административен съд за ново произнасяне от Висш съдебен съвет, след обжалване на решенията на ВСС за налагане на дисциплинарни наказания.

През 2010 година са разгледани от ВСС общо 32 (тридесет и две) **заповеди на административни ръководители** за налагане на наказания “забележка” и “порицание”.

От тях ВСС е потвърдил 17 (седемнадесет) наложени наказания “забележка” и 9 (девет) наложени наказания “порицание”, две заповеди за налагане на дисциплинарно наказание „порицание” са обявени за нищожни, тъй като са издадени от некомпетентен орган. ВСС е преобразувал 1 (едно)

наложено наказание „забележка” в дисциплинарно производство по общия ред, изменил е 1 (една) заповед за налагане на дисциплинарно наказание „порицание” в „забележка” и е отменил 2 (две) наложени наказания „забележка”.

През отчетния период в администрацията на ВСС са постъпили 55 (петдесет и пет) заповеди на административни ръководители за **обръщане на внимание** на магистрати. От тях 27 (двадесет и седем) са срещу съдии, а 28 (двадесет и осем) - срещу прокурори и следователи в Окръжни следствени отдели към Окръжни прокуратури. Всички заповеди са приложени към кадровите досиета на магистратите.

По постъпило предложение за **предсрочно заличаване** на наложено дисциплинарно наказание "забележка" на заместник административен ръководител на Окръжна прокуратура, на основание чл. 326, ал. 3 от ЗСВ, ВСС е решил да отхвърли предложението за предсрочно заличаване на наказанието.

По две заповеди на административен ръководител за предсрочно заличаване на дисциплинарни наказания "забележка" на следователи в Окръжни следствени отдели, ВСС се е произнесъл по протокол № 16/22. 04. 2010 г., като е приел заповедите за сведение и е разпоредил прилагането им към кадровите досиета на следователите.

9. Дейност по делата от особен обществен интерес

ВСС осъществява наблюдението по отношение движението на делата, представляващи особен обществен интерес, основно чрез дейността на нарочно създадената за това Комисия.

В състава на Комисията по изпълнение мерките за организацията на работата по делата от особен обществен интерес (КИМОРДООИ) участват Пламен Стоилов – председател, и членове - Елена Митова, Костадинка Наумова и Пенка Маринова. В помощ на Комисията са и трима експертни сътрудници.

През 2010 г. Комисията е провела 31 заседания.

Наблюдаваните дела са организирани в три групи (списъка). Със решение от 22. 04. 2010 г. И по предложение на Комисията, ВСС възложи на административните ръководители по апелативни райони да осъществяват непосредствено наблюдение и контрол върху хода на делата с висок обществен интерес, които са на производство в съответния съд и да уведомяват ежемесечно Комисията за евентуалните промени при протичане на процеса.

На пряк отчет пред ВСС, са делата от «Списък 1», които се наблюдават и от Европейската комисия.

Към 31. 12. 2010 г. състоянието на налюдаваните дела от всички групи е както следва:

- «**Списък 1**» съдържа 68 броя дела. От тях 27 дела са в досъдебна фаза и 41 дела - в съдебна фаза.

Приключени с присъда са 22 броя дела или 53%;

Прекратени и върнати за доразследване са две дела;

Висящи са 17 броя дела.

- В «**Списък 2**» са делата с висок обществен интерес по апелативни райони, включени за наблюдение въз основа на обществения мониторинг чрез публикациите в пресата и предложени от административните ръководители по места. От м. март 2010 г., от този списък са отделени делата по чл. 321 от НК (организирана престъпна група), които са обособени в третата група наблюдавани дела.

Към 31. 12. 2010 г. броят на делата по «Списък 2» е 382 дела. **Приключени с присъда са 290 броя дела или 75%** от общо наблюдаваните. Висящите дела са 92 броя и са разпределени по апелативни райони както следва:

- Апелативен район София – 47 броя,
- Апелативен район Бургас – 13 броя,
- Апелативен район Велико Търново – 4 броя,
- Апелативен район Варна – 5 броя,
- Апелативен район Пловдив – 17 броя,
- Военно – апелативен – 6 броя.

- В «Списък 3» са включени наблюдаваните дела с висок обществен интерес по чл. 321 от НК (организирана престъпна група). За периода 01. 03. 2010 г. - 31. 12. 2010 г. броят на тези дела е 62. **Приключени с присъда са 46 броя дела или 74%.** Висящите дела са 16 броя, разпределени, както следва:

- Апелативен район София – 6 броя,
- Апелативен район Бургас – 2 броя,
- Апелативен район Пловдив – 7 броя,
- Апелативен район Варна – 1 брой.

С възлагането на административните ръководители на съдилищата на пряко наблюдение на посочените по-горе видове дела от особен обществен интерес, ВСС констатира по-голяма ефективност на наблюдението на тези дела, изразяващо се не само в постигане на конкретни резултати по отношение на бързото решаване на определените групи дела, а и до преодоляване на неблагоприятните фактори, влияещи на движението на всички наказателни производства в страната. Статистиката показва, че през осемте месеца от м. май до м. декември 2010 година, процентът на приключилите със съдебен акт наблюдавани дела по «Списък 2» се е покачил с 13 пункта в сравнение с цялата предишна година – от 62% на 75%. **Вече представляват изключение делата от наблюдаваните категории, които са образувани преди 2009 година и все още са висящи.**

Проверките на място по хода на делата с висок обществен интерес, продължи да бъде една от основните дейности на Комисията през 2010 г.

Бяха извършени такива проверки на следните дела:

1. НОХД 1281/2006 г. по описа на СГС («Маргините»),
2. НОХД 2227/2008 г. по описа на СГС (Марио Николов),
3. НОХД 3726/2009 г. по описа на СГС (Валентин Димитров),
4. НОХД 1876/2008 г. по описа на СГС (Валентин Димитров),
5. НОХД 4529/2010 г. по описа на СГС («Наглите»).

Резултатите от всички конкретни проверки бяха докладвани на ВСС, протоколите с констатациите от тях – изпратени на съответните административни ръководители с указания да предприемат необходимите мерки и за резултатите да уведомят ВСС.

Освен това бяха изискани над 20 справки за движението на наблюдавани от Комисията дела от особен обществен интерес.

През 2010 г. Комисията утвърди практиката проблемите по движението на делата с висок обществен интерес да са предмет на широка дискусия, обхващаща магистратите от всички апелативни райони. Бяха организирани и проведени редица съвместни съвещания и срещи със съдии, прокурори и следователи от цялата страна.

Комисията проведе на 9-ти, 16-ти и 26-ти март 2010 г. три съвместни съвещания със съдии, прокурори и следователи от всички апелативни съдебни райони в страната на тема “Анализ на причините за отлагане на делата и мерки за преодоляване на негативните фактори, водещи до неоправдано забавяне на процеса”. На съвещанията присъстваха и представители на Инспектората към ВСС, както и на съответните адвокатски колегии. Административните ръководители на апелативните съдилища и прокуратури изнесоха аналитични доклади по темата, след които се проведеха интересни и плодотворни дискусии. След анализ и обобщаване на данните и изводите в изнесени доклади, се откриха следните основни причини за отлагане на делата:

- неявяване на подсъдимия,
- неявяване на свидетел,
- неявяване на защитник,
- нови доказателствени искания по време на съдебното следствие,
- проблеми с експертизите и вещите лица,
- проблеми с призоваването на участниците,
- забавено изпълнение на съдебните поръчки в чужбина,
- проблеми при взаимодействие на съда с другите институции,
- отсъствие на член на съдебния състав (съдия или съдебен заседател).

В резултат на това Комисията изготви аналитичен доклад, в който направи редица предложения за организационни мерки и

промени в нормативната уредба, които да допринесат за оптимизиране хода на наказателния процес у нас. Този доклад бе приет от ВСС, който указа на административните ръководители да се запознаят подробно с предложените организационни мерки и да въведат по места тези от тях, които сметнат за целесъобразно.

През есента на 2010 г. Комисията проведе други шест срещи по места с ръководителите на апелативните съдилища и прокуратури. На тях бе обсъдено състоянието на делата с висок обществен интерес по райони и перспективите за тяхното приключване. Освен това бяха дискутирани редица въпроси, оказващи влияние върху движението им. Отново бяха очертани идентични проблеми с изложените по-горе, които се отразяват негативно върху бързината на процеса, както и:

- проблеми, свързани с назначаването на резервен защитник,
- проблеми при използването на видео-конферентни връзки за разпит.

Комисията обобщи резултатите от проведените срещи в аналитичен доклад, който бе приет от ВСС на 04. 11. 2010 г. В резултат на изводите, направени в него, ВСС възложи на Комисията да организира и осъществява мониторинг върху приложението на разпоредбата на чл. 94, ал. 4 и ал. 5 от НПК, отнасящи се до фигурата на резервния защитник в наказателния процес. Провежданият мониторинг следва да включва наблюдение, установяване на конкретно възникнали проблеми от практическо естество и изготвяне на предложения за тяхното

преодоляване. ВСС предложи на министъра на правосъдието да упражни правото си на законодателна инициатива с оглед изменение и допълнение на НПК и ГПК, даващи възможност за разпит чрез видеоконферентна връзка на обвиняеми, подсъдими, свидетели и вещи лица в страната и чужбина.

В заключение, въз основа на работата си през отчетния период, Комисията прави следните изводи :

1. Срещите, които членовете на Комисията проведоха през 2010 г. по апелативни райони, дадоха възможност въпросите, свързани с бързината на процеса, да бъдат анализирани по-задълбочено, а мерките за оптимизирането на хода на наказателните производства да бъдат разширени и допълнени в светлината на опита на действащите магистрати. ВСС даде положителна оценка на проведените съвместни съвещания със съдии, прокурори и следователи от апелативните съдебни райони и взе решение подобни форуми на различни важни теми, свързани с практическото правораздаване, да се провеждат периодически и в бъдеще.

2. Запазват се и се задълбочават положителните тенденции от предходната година по отношение на ритмичността на наказателния процес. Заседанията се насрочват ритмично, през кратки периоди от време. Председателите на състави проявяват активност при нагалане на санкции на нередовните страни в процеса, станали причина за отлагане на делата.

3. Независимо от отчетените добри резултати, все още апелативните ръководители не познават детайлно работата по делата с висок обществен интерес в съответните райони.

Необходимо е председателите на апелативните съдилища и апелативните прокурори да осъществяват много по-непосредствен контрол, при необходимост да правят проверки по хода на конкретни дела, да изискват периодично аналитични доклади от ръководителите на окръжно и районно ниво относно специфичните за конкретните звена фактори, затормозяващи бързината на наказателния процес. Въпросът с наблюдението на делата от особен обществен интерес би трябвало винаги да е в дневния ред на съвместните съвещания на съд, прокуратура и разследващи органи, които с решение на ВСС задължително се провеждат по апелативни райони.

4. Основните фактори, затормозяващи процеса остават принципно същите, както през предходните години – проблеми с експертизите и вещите лица, с отсъствията поради заявено заболяване и с призоваването. Необходимо е Комисията да продължи да работи задълбочено в посока преодоляване на тези фактори, като при необходимост осъществява взаимодействие с други институции, извън съдебната система, с оглед решаване на съществуващите проблеми.

10. Предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси

През 2010 година Комисията за установяване и предотвратяване на конфликт на интереси при ВСС е провела 41 редовни заседания, на които е разгледала 638 декларации по чл.

12 от Закона за предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси (ЗПРКИ), подадени от съдии, прокурори и следователи.

Подадените от съдиите, прокурорите и следователите декларации по чл. 12 от ЗПРКИ са заведени с входящ номер в автоматизираната деловодна система на ВСС, отразени са в създадения регистър и са разгледани от Комисията.

От регистрираните декларации по чл. 12, т. 2 от ЗПРКИ комисията е счела, че 51 броя не са попълнени съгласно изискванията на закона и са върнати на техните податели. От тях 15 броя са попълнени по образеца – приложение, валиден преди промените в закона, в сила от 31. 03. 2009 г., поради което същите са върнати на подателите с указание за съобразяване с актуалния образец. Останалите 36 броя върнати декларации се отнасят до настъпили промени в обстоятелствата, декларирани от магистрати при влизането на закона в сила през 2009 г., поради което са върнати на подателите с указание същите да подадат декларации по чл. 12, т. 3 от ЗПРКИ.

С оглед на констатираните неточности при подаване на декларациите по чл. 12, т. 2 и т. 3 от Закона, още през 2009 г. Комисията даде указания по прилагането му, а с решение по протокол № 32/11. 10. 2010 г. напомни за спазване на законоустановения срок по чл. 12 от Закона.

Разгледаните от комисията и приети декларации по чл. 12 от ЗПРКИ са публикувани на интернет-страницата на Висшия съдебен съвет съгласно законовото изискване за публичност на подадените декларации.

През 2010 г. в Комисията са разгледани 24 сигнала, съдържащи твърдения за наличие на конфликт на интереси по отношение на общо 23 магистрати, от които 14 съдии и 8 прокурори.

От подадените общо 24 сигнала 3 са анонимни, като с оглед естеството на изложеното в тях и на основание чл. 111, ал. 4 от АПК, не е образувано производство по чл. 25, ал. 1 от ЗПРКИ.

По 15 от подадените сигнали Комисията е счела, че изложеното в тях не съдържа данни за наличие на частен интерес на магистрати по конкретен повод, въз основа на които да се извърши проверка. В повечето от тези сигнали се изнасят данни за приятелски и роднински връзки на магистрати и свързани с тях лица по смисъла на § 1 на Допълнителната разпоредба към ЗПРКИ, без да се излагат конкретни факти за наличие на частен интерес по конкретен повод по смисъла на чл. 2 от ЗПРКИ.

По шест от подадените сигнали са образувани проверки за установяване на конфликт на интереси по конкретен повод по отношение на 11 магистрати, от които 8 съдии и трима прокурори. В хода на всички образувани проверки Комисията е изслушала магистратите, визирани в подадените сигнали, и се е произнесла с доклад в определения със закона срок. Въз основа на установеното в хода на проверките и след изслушване на съответните магистрати, Комисията не е установила конфликт на интереси по отношение на съдии, прокурори и следователи. Становищата на Комисията по тези случаи са приети от Висшия

съдебен съвет при разглеждането на изготвените от Комисията доклади.

От изложеното в сигналите може да се потвърди направеният и през 2009 г. извод, че сигнали се подават предимно от страни по дела срещу магистрати, които разглеждат техни спорове.

От отчетните данни е видно, че създадената още през 2009 г. от ВСС и Комисията организация за деклариране на частен интерес от страна на съдиите, прокурорите и следователите, оказва превантивно въздействие за недопускането на наличие на частен интерес по отношение на тяхната работа и за правилното прилагане на ЗПРКИ в органите на съдебната власт.

От изложеното в отчета може да се направи извода, че в резултат на работата на Комисията през отчетния период са създадени необходимите предпоставки съдиите, прокурорите и следователите в органите на съдебната власт да изпълняват своевременно и правилно задълженията си за деклариране на несъвместимост и частни интереси съгласно ЗПРКИ.

11. Наблюдение на изпълнението на графика за неотложните мерки и действия на правителството и органите на съдебната власт.

Още с Решение № 35 от 31 юли 2008 година, ВСС създаде Работна група във връзка с изпълнение на препоръките, дадени в доклада на Европейската комисия за напредъка на България по механизма за сътрудничество и

проверка от м. юли 2008 година. В състава на работната група бяха включени председателите на Върховния касационен съд, на Върховния административен съд, Главният прокурор на Република България, председателите на всички постоянни комисии към ВСС, Главният инспектор на Инспектората към ВСС и Директорът на Националния институт по праводсъдие. Работната група се председателства от проф. Анелия Мингова - представляващ ВСС.

С оглед подобряване на работата на ВСС и поради повишените изисквания към тази Работна група, с решение № 4 от 28 януари 2009 г., тя придоби статут на Комисия по чл. 18, ал. 1 от ПОДВССНА.

На заседанията на Комисията, в които напоследък участват всички членове на Съвета, се обсъжда Графикът, допълващ плана за действие по показателите за напредък в областта на съдебната реформа, засягащ дейността не само на ВСС, но и на ИВСС и НИП. Добрата организация и правилното разпределение на задачите през 2010 г. доведоха до стриктно спазване на сроковете, фиксирани в Графика, което от своя страна допринесе за реалистичната оценка на ЕК в последния технически доклад относно напредъка на България по механизма за сътрудничество и проверка. След публични дебати в съдебната система и с неправителствени организации, които участват в Гражданския съвет към ВСС, Комисията на свое заседание дискутира процедурата за избор на административни ръководители в съдебната система. Пак с активното участие на Комисията бяха приети точките, касаещи дейността на

съдебната система от новия График на правителството за 2011 година.

12. Определяне на качествени показатели за натовареност на магистратите

С решение на ВСС от 06 октомври 2010 година беше създадена Комисия за определяне на качествени показатели за натовареност на магистратите. В състава ѝ са включени петима членове на ВСС, а като експерти са привлечени магистрати с административен опит и управленски капацитет, ангажирани с идеята и мотивирани за работа за повишаване на ефективността на работата на съдебната система и гарантиране на нейната независимост, като съществена част от провежданата реформа в съдебната система.

Извън това, необходимостта от създаването на действаща система за оценка на натовареността на съдилищата и индивидуалната натовареност на съдиите, стана и законов регламент с последните промени в ЗСВ, в сила от 04. 01. 2011 година, като натовареността е в основата на упражняване на правомощията на ВСС да определя броя и съдебните райони на отделните видове и степени съдилища и на работещите в тях съдии и съдебни служители, както и да създава и закрива съдилища, съобразно степента им на натовареност (чл. 30, ал. 1, т. 2 и чл. 209а на Закона, ДВ, бр. 1/2011 година).

От действието на такава система за оценка пряко ще последва създаването на адекватни механизми за обезпечаване

на необходимите финансови и човешки ресурси, професионално и кариерно развитие на съдиите, оптимизиране работата на съдилищата, повишаване на качеството на правораздаването и издигане на авторитета и повишаване на общественото доверие към съда.

Тази система трябва да бъде част от механизмите за оценка именно на **качеството** на правораздаването, както впрочем е във всички страни, в които аналогични системи вече съществуват.

В тази връзка Комисията проучи основните принципи и механизмите за създаване на системи за оценка на натовареността на магистратите в редица страни-членки на ЕС, други европейски страни и САЩ, като ползва наличните материали по няколко проекта на ОПАК, Американската агенция за международно развитие, ФАР, на “Консултативния форум на районните съдилища”, в рамките на който са разработени времеви стандарти и механизми за управление на движението на делата и намаляване на забавянията.

Комисията отчете, че процесът на оценка на натовареността е сложна съвкупност от процедури за прилагане на професионални методики и средства за набиране, обобщаване, анализ и разпространение на информацията и че в основата му са съдебно-статистическите данни, набирани от съдилищата и обобщавани от специализирано звено на ВСС. Прие също, че към момента е налице техническа обезпеченост в съдебната система за бърза и надеждна обработка и пренос на такива данни.

Съобразявайки тези обстоятелства, Комисията изработи Вътрешните правила за организация на дейността си и очерта няколко последователни стъпки за реализиране на задачата си.

Като начало в работата си и с цел поставяне на ясна и стабилна основа на системата за оценка на натовареността, Комисията прецени необходимостта от изследване и анализ на съществуващата към момента система на статистическо отчитане на дейността на съдилищата и унифициране на практиката в тази насока.

След събрана информация от съдилища от различни нива и с различен обем на работата, Комисията изготви проект за конкретни указания до съдилищата относно видовете на подлежащите на образуване пред тях дела, които указания да уеднаквят практиката в тази насока.

Изработи и предложение за някои промени във формите и начина на отчитане на делата с оглед тяхното актуализиране и създаване на възможности за следене на динамиката на действително интересни за системата и обществото видове производства.

Предстои тези предложения да бъдат предоставени на ВСС, като преди това бъдат предоставени на магистратите за обсъждане и становища.

След постигане събирането на коректни данни за делата, ще се продължи работата в посока на изработване на методология за оценка, съобразена с действителната сложност и тежест на делата и при отчитане на всички дейности, които са задължителна и неизменна част от работата на съдиите.

Комисията държи сметка за това, че в рамките на ЕС, сред чиито страни-членки основно са провеждани проучвания и сравнителен анализ, няма стандартни средства за изработване на системи за оценка и управление на натовареността и качеството на правораздаване, както не съществува и обща задължителна регулация в тази област.

Същевременно обаче съществуват общи принципи и добри практики, които гарантират постигането на положителни резултати от усилията за регулиране на високата степен на натовареност на съдилищата, характерна в последните години за огромна част от страните в ЕС.

Основен акцент и в нашата дейност при осъществяване на тези промени, е подобряване на качеството на правосъдието, важна част от което е адекватната оценка на натовареността на съдиите и на отделните съдилища.

13. Анализ и действия по препоръките на ИВСС

Комисията за изготвяне на анализ и последващи действия по препоръките на ИВСС (КИАПД) е създадена като работна група с решение на ВСС по Протокол № 50 от 04. 12. 2009 г. С решение на ВСС по Протокол № 7 от 18. 02. 2010 г., е определена като Комисия, съгласно чл. 18 от ПОДВССНА. Освен разпоредбите на КРБ, ЗСВ, Правилника, Комисията създаде и Вътрешни правила за работа на Комисията, одобрени с нейно решение по протокол № 2 от 18. 02. 2010 г. Комисията се състои от четирима членове на ВСС и двама представители на Инспектората към ВСС.

Заседава веднъж на две седмици, а при необходимост - и по – често. През разглеждания период Комисията е провела 11 заседания.

Комисията изготвя анализи на обобщените резултати от извършени проверки, прави изводи за положителните и негативните констатации за работата на съдебните органи, дава препоръки и предложения за мерки и последващи действия по констатациите, като контролира изпълнението на дадените препоръки. При необходимост Комисията може да възлага извършване на проверки от административните ръководители на органите на съдебната власт, както и сама да извършва такива.

Основните приоритети в дейността на Комисията през 2010 г. се изразяваха в:

1. Разглеждане на актовете с резултати от планови, тематични и контролни проверки извършени от Инспектората към ВСС, на базата на които впоследствие Комисията изготвяше анализи на обобщените резултати от извършените проверки, дадените препоръки и тяхното изпълнение.

2. Извършване на проверки в органи на съдебната власт.

3. Нарастване приноса и инициативността на Комисията в различни форми на взаимодействие с Инспектората към ВСС и органите на съдебната власт.

4. Реализирането на мерките и дейностите, заложи в Стратегията за борба с корупцията и Програмата за нейното изпълнение.

През отчетната 2010 г. в Комисията са постъпили, разгледани и анализирани актове с резултати от извършени

проверки на ИВСС от апелативни райони Велико Търново, Бургас, Варна и София.

На всяко тримесечие Комисията е изготвяла анализи на обобщените резултати по наказателни, граждански и търговски дела. Анализите са приети с решения на ВСС по протоколи № 19/20. 05. 2010 г., № 25/01. 06. 2010 г. и № 38/21. 10. 2010 г. и са изпратени на административните ръководители на проверяваните съдилища или прокуратури. В анализите на Комисията са направени изводи за работата на проверяваните органи, констатирани са положителните и негативните резултати и въз основа на тях са дадени препоръки, предложения за мерки и последващи действия. Целта на анализите е след изпълнение на препоръките от административните ръководители, да се осигури и гарантира прозрачност в работата на съдебна система, да се защити общественият интерес и стабилността в администрирането на правосъдието, като това доведе до по-качествено и бързо правораздаване и подобряване на обществените нагласи към системата като цяло.

В резултат на изготвените анализи, дадените в тях препоръки, предложения за мерки и последващи действия, се осъществява обратна връзка между ВСС и органите на съдебната власт. Доказателство за това са получените писма от административните ръководители на множество съдебни органи, в които ни уведомяват за предприетите от тях мерки и ефекта от тях. Такива например са писмата от административния ръководител на РС – Горна Оряховица и на РП – Самоков с приложени справки относно предприети мерки във връзка с

изложеното в анализите. Административните ръководители са провели общи събрания, на които са обсъдили всички препоръки, издали са съответни заповеди и впоследствие отчитат дисциплиниращия им ефект върху работата на всички съдии и прокурори, положителното отражение върху работата на поверените им структури като цяло.

Във рамките на правомощията на Комисията бяха извършени редица внезапни проверки в някои съдилища относно спазване на случайния принцип на разпределяне на делата. Резултатите от проверките са анализирани, а подалите жалби за нередности в тази насока, са уведомени за тях.

С оглед нарастване приноса и инициативността на Комисията в различни форми на взаимодействие с Инспектората към ВСС и органите на съдебната власт, членове ѝ взеха участие в конференция, проведена на 07. 12. 2010 г. в НИП и участваха в обсъждането по изпълнение на проект "Укрепване на административния и функционален капацитет на Инспектората към ВСС" по оперативна програма "Административен капацитет", реализирана по Дейност 12 „Осигуряване на публичност на проекта”.

Във връзка с приетото изменение на ЗСВ предстои и промяна на Правилника за организацията на дейността на Висшия съдебен съвет и неговата администрация. Ще бъде предложено в новия Правилник Комисията да получи статут на Постоянна комисия, което ще увеличи отговорностите и очакванията към нея, но и ще затвърди позициите и ползата ѝ.

14. Дейност на Инспектората към ВСС

През отчетната година дейността на Инспектората към ВСС (ИВСС) потвърди изводите за тригодишното му съществуване като за работещ орган, гарант за прозрачност в правораздаването, за защита на обществения интерес, за стабилност и устойчивост на администрирането на съдебната система. Тази дейност постига общ дисциплиниращ ефект по отношение на бързината, прозрачността и ефикасността на работата на системата. Това е и оценката на Европейската комисия за изминалия период в Междинния ѝ доклад от м. февруари 2011 година до Европейския парламент и до Съвета относно напредъка на България по механизма за сътрудничество и проверка.

Най-добрият начин за проследяване и отчитане на работата на Инспектората е чрез отражението ѝ върху дейността на органите на съдебната власт.

А. Подобряване на отчетността на съдебната власт

Основна функция на ИВСС е да проверява дейността на органите на съдебната власт, без да засяга независимостта на съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите при осъществяването на техните функции, което е израз на баланса между независимостта и отчетността на съдебната власт, т. е. при спазване на деликатното равновесие между

задължението на съдебната система да се отчита за дейността си пред обществото и зачитане на независимостта.

През 2010 г. приключиха комплексните планови проверки на съдебните органи на територията на цялата страна - на всички прокуратури, следствени служби и съдилища, без административните съдилища. По този начин се осъществи предварително поставената цел - да се придобие цялостна представа за състоянието на съдебната система, да се установят добрите модели за работа и да се констатират недостатъците, които формират в последно време негативния образ на съдебната власт.

Планови проверки:

През 2010 г. са проведени планови проверки общо в три апелативни района - Варна, Пловдив и София.

Комплексните планови проверки по граждански и търговски дела са извършени на територията на Софийски апелативен район в шест окръжни съдилища и в СГС, в 27 районни съдилища и Софийски районен съд.

Комплексните планови проверки по наказателни дела са извършени в два апелативни района:

- Апелативен район - Варна (Апелативен съд в гр. Варна, Окръжни съдилища в градовете Варна, Търговище и Разград, районните съдилища в тези райони или общо в 13 съдебни органа);

- Апелативен район – гр. Пловдив (Апелативен съд – гр. Пловдив, Окръжни съдилища в градовете Пловдив, Хасково,

Пазарджик и Смолян и районните съдилища към тези райони или общо в 23 съдебни органа).

- Комплексните планови проверки в прокуратурите през 2010 година бяха извършени на територията на Апелативен район – гр. София (на шест окръжни прокуратури – гр. Кюстендил, гр. Благоевград, гр. Видин, гр. София, гр. Перник, СГП и съответните следствени отдели към тях и на 33 районни прокуратури, в това число и СРП).

Основните тенденции, констатирани от проверяващите екипи при отделните проверки на различните съдебни органи, са следните:

В съдилищата:

По граждански и търговски дела:

Положителни тенденции и добри практики:

- В районните съдилища в градовете Сандански, Петрич, Благоевград и в ОС – Благоевград, електронни деловодни системи осигуряват проследяване на цялото движение на делото. Решенията се обявяват в публичен регистър, като чрез интернет-страницата на съда е осигурен бърз и лесен достъп до него.

- Съдиите проучват задълбочено делата преди съдебно заседание. Поради това са изолирани случаите на отмяна на хода по съществото на спора и се преодолява практиката за многократно отлагане на делата (изключения в това отношение са констатирани в ОС – гр. Перник, РС в градовете Перник, Видин, Радомир). Това в голяма степен допринася за подобряване на бързината и качеството при правораздаването.

- Спазват се разпоредбите на ГПК относно заповедното производство. В СРС е въведена добра практика - заповедните производства са обособени в отделно деловодство, което значително е подобрило администрирането им.

- Спазват се разпоредбите на ГПК относно обезпечителното производство, но са констатирани проблеми във връзка с приложението на чл. 390, ал. 3 от ГПК (молба за обезпечение на бъдещ иск чрез спиране на изпълнението). В СРС стриктно се определя срок до 1 месец или дори до 20 дни за предявяване на бъдещия иск. За начална дата за предявяване на бъдещия иск, е определяна датата на получаване на обезпечителната заповед.

- В РС - Разлог и РС - Монтана е констатирана добра практика да се следи за изтичане на процесуалните срокове, като делата се докладват незабавно на съдиите и разпорежданията им се изпълняват в деня на постановяването. В ОС-Монтана, РС-Белоградчик, РС-Кула, РС-Сливница спрените дела са малко на брой и се администрират редовно.

- Констатирана е много добра практика в РС-Сливница и РС-Етрополе по делата, образувани по реда на Закона за защита от домашно насилие и Закона за закрила на детето.

- Значителното просрочие при постановяването на съдебните актове, установено при предходни проверки, е изцяло преодоляно, решенията се изготвят в срок от един до три месеца.

- Председателят на СРС е въвел система за проследяване на движението на призовките с цел осигуряване на контрол по

върчването им и преодоляване причината за отлагане на дела поради нередовно призоваване.

Негативни тенденции:

- В някои съдилища все още е голям броят на делата, образувани преди 01. 01. 2008 г. – висящи дела, които се разглеждат повече от три години.

- В РС - Бяла Слатина не е създадена добра организация на работата по образуване на делата – забавянето понякога е до 15 дни след постъпването им в съда. Констатира се и неравномерно разпределение на делата между съдиите.

- Делата в РС - Белоградчик и в РС - Сливница се образуват след отстраняване нередовностите на исковата молба, като в РС - Сливница някои от делата се образуват едва след получаване на отговора от ответника, а в ОС - Перник от десет дни до един месец от постъпването им.

- В РС - Петрич и РС - Благоевград се допуска отлагане на цели съдебни заседания, поради участие на съдиите-докладчици в семинари и други форми на обучение.

- В РС - Козлодуй служителите от служба "Съдебно деловодство" невинаги спазват изискванията от ПАРОВАС да преглеждат незабавно върнатите призовки, както и да докладват на административния ръководител за ненасрочени дела.

- В РС - Монтана и в ОС - Монтана вместо книгите за открити и закрити заседания и описната книга, посочени в ПАРОВАС, съдът използва така наречените „картони", които са въведени през 1974 година.

- В СГС са налице висящи граждански дела от 1993 - 1999 година. Причините за тази изключителна продължителност на производствата са: забавено приключване на преюдициалните производства или неточна преценка за наличието на преюдициалност на спрени дела; неупражнен контрол от страна на съда в производство по несъстоятелност върху дейността на временния синдик (в продължение на 6 години).

По наказателни дела:

Положителни тенденции и добри практики:

- Констатирано е бързо разглеждане на наказателните дела в съдебна фаза от ОС - Търговище, ОС - Пловдив и РС - Хасково. В ОС - Пловдив 96% от наказателните дела са приключили в тримесечен срок.

- В повечето от проверените съдилища процентът на върнатите за допълнително разследване дела е нисък. В ОС - Пловдив от съдебно заседание са върнати само три дела, делата се проучват задълбочено още в разпоредително заседание. Констатира се, че в ОС - Смолян, РС - Чепеларе, РС - Девин и РС - Златоград няма прекратени и върнати дела на прокурора.

- В РС - Хасково са определени времеви стандарти за разглеждане, насрочване и приключване на наказателните дела. Постигната е бързина на правораздаването и е въведен механизъм на контрол от административния ръководител относно неоснователното отлагане на делата.

- В съдилищата от Пловдивския апелативен район насрочването и отлагането на по-голямата част от делата се извършва съобразно процесуалните срокове, предвидени в чл. 252 и чл. 271, ал. 10 от НПК. С редки изключения, не се констатира безпричинно отлагане и забавяне на производствата.

Негативни тенденции:

- Има забавяне при изготвяне на мотивите към постановените присъди и решенията от страна на някои състави в ОС - Разград, ОС - Варна, РС - Кубрат, РС - Разград, РС - Девня, РС - Димитровград, РС - Пловдив, РС - Пазарджик, РС - Карлово, РС - Гоце Делчев, РС - Сандански.

- Допуска се неоправдана продължителност на процеса, при наказателните и административно-наказателен характер дела в районни съдилища - Сандански, Гоце Делчев и Петрич. Провеждани са многобройни (10, 20, 30) съдебни заседания на производство. Показателен в това отношение е случаят по наказателно административен характер дело № 89/2004г. на РС-Петрич, което е отлагано повече от 18 пъти и е приключено на 11. 09. 2009 г.

- Не се изготвят протоколи за приемане на веществените доказателства и не се изпълняват разпоредбите на ПАРОВАС по отношение на регистрираните и приети веществени доказателства. Този пропуск може да минара изхода на наказателните дела, тъй като е предпоставка за „изчезване" на веществените доказателства (РС - Кубрат, ОС - Варна, РС - Търговище).

- В РС - Петрич е констатирана негативна практика за спиране на наказателни дела след провеждане на значителен брой съдебни заседания. По такива дела не се извършват никакви процесуални действия, изтичат давностните срокове и делата се прекратяват. За периода 2004 – 2008 г. спрените дела са общо 170 броя.

В прокуратурите:

Положителни тенденции и добри практики:

- Навсякъде е въведен случайният принцип за разпределение на прокурорските преписки, като най-вече в малките прокуратури той е в абсолютен вид, а другаде има специализация на прокурорите по видове дела.

- В повечето проверени прокуратури прокурорите спазват разпоредбата на чл. 242, ал. 3 от НПК и се произнасят в предвидения едномесечен срок от получаване на делото.

- Констатирана е много добра срочност при решаване на преписките в РП - Лом и ОП - Видин. Над 90% от наблюдаваните прокурорски преписки в прокуратурите на ОП-Видин са решени в едномесечен срок.

- В РП - Лом е създадена положителна практика, при която наблюдаващите прокурори изискват от разследващите органи да изготвят текущ доклад за извършените действия по разследването, което е предпоставка за тяхното своевременно приключване.

Негативни тенденции:

- Невинаги се спазва Указание № 281/2006г. на Главния прокурор на РБ по отношение удължаването на сроковете на проверката и на допълнителната проверка. Констатирани са случаи, при които наблюдаващите прокурори сами са удължавали тези срокове, понякога надвишавайки регламентираната продължителност.

- В голяма част от случаите, при които са направени искания за удължаване на срока за разследване до погорестоящата прокуратура не е налице правна и фактическа сложност на делото. В тези случаи се касае за несвоевременно извършване на указаните действия по разследването в установения в НПК двумесечен срок.

- Установена е разнородна практика в различните прокуратури по отношение на обявяване на лица за общодържавно издирване. В някои от прокуратурите досъдебните производства, образувани срещу неизвестен извършител, се спират, без лицата да се обявяват своевременно за общодържавно издирване, а по някои от тях изобщо не са били обявени за издирване (районните прокуратури във Видин, Кула, Враца, Оряхово, Мездра). В такива случаи е възможно да има елемент на корупционна практика, например „спасяване“ от наказателно преследване, чрез изчакване изтичането на предвидените в закона давностни срокове.

- Констатира се разнородна практика при съхранението на веществените доказателства. В някои прокуратури не се съхраняват веществени доказателства, или се съхраняват само отделни вещи. Останалите веществени доказателства се

съхраняват в съответното районно управление ма МВР. Това затруднява контрола върху тяхното съхранение, връщане или унищожаване. Създават се условия за извършване на престъпления, например присвояване на ценни вещи, суми и др., и се затруднява самото наказателно преследване.

- Не във всяка прокуратура има създадена комисия, съгласно Правилника за организацията и дейността на администрацията на прокуратурата на Република България, която да проверява налице ли са всички веществени доказателства, по отношение на които не е направено разпореждане на прокурора или разпореждането не е изпълнено.

- Приложението на чл. 72 от НПК (мерки за обезпечаване на глобата, конфискацията и отнемане в полза на държавата) е силно ограничено. Във всички проверени прокуратури се установиха единични случаи на постановяване на такива мерки за период от няколко години. Само в Софийска окръжна прокуратура този институт се ползва по-широко.

В Следствените отдели към ОП:

Положителни тенденции:

- При повечето разследвания се спазват сроковете, предвидени в НПК.

- Навсякъде е въведен случайният принцип за разпределение на делата.

- Направена е ревизия на всички спрени дела и са възобновени тези, по които има процесуални предпоставки за това.

Негативни тенденции:

- По дела, които не представляват фактическа и правна сложност, се водят необосновано дълги разследвания и се иска удължаване на сроковете, без да има предпоставки за това.

- Понякога без обективни причини, разследванията не се водят с необходимата интензивност.

- По дела с голям обществен интерес не е работено с години, което е довело до тяхното прекратяване на различни процесуални основания. Това води до негативна обществена реакция и недоверие към съдебната власт.

Тематични проверки.

В годишната програма на Инспектората за 2010 година бяха заложили две тематични проверки. Освен тях са извършени още пет.

- „Проверка и анализ на досъдебните производства за измами и документни престъпления с предмет недвижими имоти“, извършена в Софийска районна прокуратура.

Установи се, че при този тип дела разследването е продължително, делата многократно се връщат за доразследване, многократно са спирани и възобновявани.

Като много важна причина за прекратяването по давност на тези дела се сочи обстоятелството, че в повечето случаи деянията са квалифицирани по чл. 316 от НК, за което престъпление давностният срок е кратък. Изменението на чл. 212 от НК създаде възможност тези престъпленията с предмет "недвижими имоти" да се квалифицират като „документни измами“, за които предвидените наказания са значително по - високи, съответно давностният срок е по - дълъг.

- „Оправдателни присъди - анализ и причини за постановяване на оправдателни присъди“, проведена в рамките на комплексната планова проверка в съдилищата на територията на ОС - Търговище и ОС - Разград.

Установено е, че най - много оправдателни присъди са постановени поради това, че след събиране на доказателствата решаващият съдебен състав е преценил, че обвинението е недоказано.

Не са констатирани случаи, при които първоинстанционният съд да е осъдил съответното лице, а въззивният съд - да го е оправдал.

- Проверка относно прекратените и върнати от съда на прокуратурата наказателни дела е извършена в съдилищата на територията на Апелативен район - Варна.

Констатира се сериозно намаляване на броя на върнатите дела за доразследване. Като добра практика следва да се

посочи работата на нарочно сформирани екипи от съдии, прокурори и следователи за анализ на причините за прекратяване на делата и преодоляване на формализма (ОС - Варна 5,5% , РС - Варна - 2,78% , РС - Девня - 3,68% , а в ОС - Търговище липсват върнати дела). Тези показатели сочат, че препоръките, дадени от ИВСС при предишни проверки, са изиграли важна дисциплинираща роля.

Установи се значително намаляване на броя на върнатите дела от съда на прокуратурата, от което може да се заключи, че съдиите проучват задълбочено делата преди насрочването им за разглеждане в съдебно заседание.

- Проверка на приложението на чл. 384 във връзка с чл. 381 от НПК.

При извършените планови проверки на прокуратурата и съдилищата се установи разнородна практика по прилагането на разпоредбите на чл. 381 — чл.384 НПК, регламентиращи решаването на делата със споразумения, постигнати след образуване на съдебното производство, но преди приключване на съдебното следствие.

В едни случаи наблюдаващите прокурори, в съответствие с разпоредбата на чл. 384, ал. 1 НПК, изготвят предварително в писмена форма споразумението, което се предоставя на съда за одобряване, подписано от страните, в други случаи съдържанието на постигнатото споразумение директно се вписва в съдебния протокол.

Инспекторатът е отправил сигнал до апелативните прокурори за предприемане на действия в кръга на тяхната

компетентност, за уеднаквяване на практиката при решаване на делата със споразумения.

- Проверка в съдилищата на предявените колективни иски по ГПК.

Тези иски са въведени в гражданското ни право с новия ГПК, в сила от 01. 03. 2008 год. като едно от най-добрите средства за защита на големи групи граждани и субекти, увредени от мощни стопански субекти или от самата държава.

Установи се, че общият брой на образуваните дела по колективни иски е малък – само 15 за цялата страна за период от 2 години и 4 месеца, което налага извода, че предвидената от закона възможност **практически не се използва**. Само четири дела в страната (две по описа на Софийски окръжен съд и две по описа на Пловдивския окръжен съд), са приключили със защита на правата на потребителите на електроенергия от неправомерни договорни условия.

- Набелязани са фактори, ограничаващи упражняването на колективни иски, и това са: Високите държавни такси, които гражданите или организациите не могат да понесат; Значителните суми, претендирани от медиите за разгласяване на предявените иски; Липса на изрична нормативна уредба за последващите действия на съда при неспазването на определените срокове за разгласяването на исковете.

- **„Събирана ли е държавна такса в производството пред РС - Дупница по жалби срещу наказателни постановления по ЗАНН“.**

- Констатира се, че в РС - Дупница задължително се събира държавна такса по т. 2б от Тарифа 1 за таксите, събирани от съдилищата, прокуратурата, следствените служби и Министерството на правосъдието по всички наказателни административен характер дела, образувани по чл. 59 и сл. от Закона за административните нарушения и наказания. Тази практика противоречи на постоянната практика на Административния съд - Кюстендил и Върховния административен съд за недължимост на държавна такса по този вид дела.

- Инспекторатът към ВСС е отправил препоръка до председателя на Районен съд – Дупница. Указано е да се съобрази работата на съда с трайно установената практика на по-горния съд и на ВАС по отношение на недължимостта на държавни такси при образуване на този вид дела.

- Инспекторатът е изпратил сигнали до ВСС, за предприемане на подходящи мерки за решаване на проблема, и до Министерство на правосъдието, за евентуално издаване на Инструкция за прилагането на Тарифата.

- В изпълнение на дадената препоръка в ИВСС в РС – Дупница е преустановена практиката да се събират такси по делата от наказателно-административен характер.

- „Обезпечителните производства в РС - Нова Загора за периода 2009 и 2010 година”.

- Констатирани са нарушения, свързани с образуването, движението и приключването на частни граждански дела по част Четвърта на ГПК-Обезпечително производство.

- В резултат на проверката, освен отправените препоръки за подобряване на съдопроизводствената дейност по този вид дела, ИВСС е направил предложения до ВСС за ангажиране на дисциплинарна отговорност на двама магистрати: „забележка" на административния ръководител на РС-Нова Загора и „намаляване на основното трудово възнаграждение от 10 до 25 на сто за срок от шест месеца до две години" на съдия от същия съд.

Контролни проверки

Инспекторатът въведе контролните проверки като **нова форма** на отчетност и контрол на органите на съдебна власт, чрез която получава реална и точна информация за резултата от дадените от него препоръки за подобряване на ефективността и бързината на правораздаването. Контролните проверки през отчетния период налагат извода, че отправените препоръки и тяхното изпълнение са довели до подобряване на основни показатели в работата на органите на съдебна власт.

През 2010 година ИВСС извърши общо 13 контролни проверки, а именно:

-свързани с комплексни планови проверки, извършени през 2009 година (четири по граждански дела в окръжните съдилища Велико Търново, Кърджали и Смолян и в РС - Асеновград; една в Административно отделение – СГС; пет в прокуратурите на ОП - Габрово, РП - Габрово, Севлиево, Трявна и Дряново; една в РС - Петрич по наказателни дела).

- Контролно - тематични проверки:

През отчетния период са извършени две такива проверки - на тема „Удължаване на срока за разследване и спазване на разпоредбите на чл. 234 от НПК (срок за извършване на разследването; срок за мерките за процесуална принуда) - в Окръжна и Районна прокуратура - Сливен; в ОС - Кюстендил и РС - Дупница за образуването и движението на частни граждански дела по чл. 390 ГПК (обезпечителни производства).

Инцидентни проверки при самосезиране

Въз основа на публикации в печата Инспекторатът е извършил шест броя инцидентни проверки по обществено значими случаи, като: във връзка с неправомерно раздадени общински имоти в гр. Приморско, в които са замесени имената на висши магистрати; забавено написване на мотивите по дело за пране на пари; по публикация във вестник „Труд“ от 02. 12. 2010 година – проверка в СРП и др.

Най-общо информацията за постигнатите конкретни резултати от тези проверки за подобряване на работата на съответните проверени съдебни органи, във връзка с извършените инцидентни проверки, може да бъде представена така:

Създадена е организация за достъп на прокурорите от СРП до електронния регистър на лица с неприключили наказателни производства, с оглед правилното приложение на института на продължаваното престъпление. Предприети са мерки за повишаване на професионалната квалификация на

прокурорите, участвали конкретно в проверяваните производства.

Дадени са препоръки на административните ръководители на СГП и СРС за създаване на необходимата организация и предприемане на ефективни мерки за по-добро управление на движението на делата.

Указано е на административния ръководител на ОП-Плевен да създаде необходимата организация за спазване на сроковете за разследване; на председателя на ОС- Плевен, за създаване на необходимата организация с оглед спазване на разумния срок за разглеждане и решаване на делата, съгласно чл. 22 от НПК и чл. 6 от Европейската конвенция за защита на човешките и основните свободи.

Изискано е предоставяне на информация по движението и приключването на преписките към РП гр. Царево, ОП-Бургас и СГП, свързани с разследването относно неправомерно раздадените недвижими имоти в гр. Царево. С резолюция на главния прокурор е разпоредено да се предприемат действия за ангажиране на дисциплинарна отговорност на посочените в акта на ИВСС прокурори от ОП-Бургас.

Считаме, че проверките по самосезиране имат особено значение за дейността на Инспектората. Поради обществената значимост на конкретните случаи, намесата на ИВСС има силен превантивен и дисциплиниращ ефект с широк обществен отзвук. Тези проверки са един от инструментите, които изваждат „повече на светло“ и „по-близо до гражданите“ дейността на съдебните органи, но което е по-важно, това е един от начините,

по които системата се очиства и реформира, при това с висока степен на публичност.

Проверки по сигнали

Проверките по сигнали (жалби, молби) на граждани, юридически лица или държавни органи, включително на съдии, прокурори и следователи, намират своята изрична нормативна уредба в чл. 132а, ал. 7 от Конституцията на Република България и чл. 56 - 58 от ЗСВ. При проверката по сигнал Инспекторатът може да упражни без ограничение, в пълен обем правомощията си по ал. 1, т. 1 - 7 на чл. 54 от ЗСВ, в зависимост от поставения проблем и повдигнатите оплаквания.

Статистиката сочи, че общият брой на постъпилите сигнали в ИВСС през 2010 г. е **1509** броя. Приключила е работата по **1656 сигнала**, в което число са включени останалите от предходната година; 169 сигнала са препратени на съответните компетентни органи. По голяма част от преписките (повече от половината) са постъпили възражения срещу становищата, по които има последващо произнасяне на главния инспектор.

Ще напомним, че проверките по сигнал са дейност, която е обърната повече към външните на съдебната система физически лица, органи и организации. Зад поставените проблеми стоят техни засегнати интереси и недоволство от действията на съдебната система. Затова е от изключително значение проверяващият орган да намери адекватния подход и да предприеме подходящите действия, за да утвърждава

високоотговорната си мисия - да допринася за подобряването на работата на органите на съдебната власт и да върне доверието на обществото към нея.

Сигнали по чл. 54, ал. 1, т. 5 и т. 7 от ЗСВ

Законът за съдебната власт е включил в правомощията на Инспектората (чл. 54, ал. 1, т. 5) при нарушения, установени при осъществяване на проверките, да сигнализира административния ръководител на съответния орган на съдебната власт и Висшия съдебен съвет; а по чл. 54, ал. 1, т. 7 - да отправя сигнали, предложения и доклади до други държавни органи, включително до компетентните органи на съдебната власт.

През 2010 г. са изготвени и изпратени **30 броя** такива сигнали до компетентните съдебни органи и други държавни органи. По повече от половината на тези сигнали са постъпили отговори за предприети действия от съответните органи.

Резултатите от всички видове проверки пряко рефлексират върху подобряване на цялостната работа на прокуратурите и съдилищата. ИВСС разгърна всички части на процеса на контрол - сигнал, проверка, препоръки, контролна проверка, анализ на ефекта. Инспекторатът утвърди функциите си не само като регистратор на работата на съдебната система, но най-вече като участник в отстраняването на негативните прояви в нейната

дейност. Така се превърна в един от важните фактори за подобряване отчетността на съдебната власт.

Б. Прилагане на мерки за санкциониране на корупцията и търговията с влияние.

По силата на действащото законодателство Инспекторатът няма функции по проучване, установяване и санкциониране на корупционни практики. Ролята на ИВСС в борбата с корупцията в съдебната система може да се определи като **превантивна и опосредяваща** и се реализира чрез:

- Укрепване на административния капацитет.

Прилагането на корупционните практики често е улеснено от липсата на добро администриране и ефективен контрол от страна на административния ръководител в съответните органи на съдебна власт, слаба организация в управлението.

В много случаи по сигнали на граждани и при всички планови проверки са отправени конкретни препоръки на административните ръководители, които целят укрепване на административния капацитет на съответния орган, предлагат санкциониране на някои съдебни служители и въвеждане на по-добри практики на администриране.

С тази своя дейност Инспекторатът изпълнява изискванията на т. 1.2.5 за приемане на механизъм за идентифициране на успешни модели на администриране на

звена в съдебната власт и тяхното налагане като национален стандарт; и на т. 1.2.6 за развитие на капацитета на ИВСС за оценка на специфично ръководните и административни аспекти от работата на съдебната система. И двата текста са от мерките, залегнали в Стратегията за продължаване на реформата на съдебната система в условията на пълноправно членство в Европейския съюз, одобрена с Решение № 441 от 28. 06. 2010 г. на Министерския съвет.

Следва да се подчертае, че превръщането на атестациите от чисто формален процес в действен инструмент за „отсяване на работещите от неработещите“ е основна цел на Стратегията и в този смисъл усилията на Инспектората се превръщат в гаранция за успеха на реформата в съдебната система.

- Дисциплинарни функции.

Дейността на ИВСС е тясно свързана с дисциплинарната практика, която от своя страна в голяма степен има отношение към развитието на кадровия потенциал и повишаване на интегритета на магистратите.

Инспекторатът към ВСС осъществява тази част от дейността си, изхождайки от принципа, че развитието на дисциплинарната практика трябва да направи решителна стъпка към публичност и демонстриране на ясна воля за очистване (т. 3 от Стратегията). В това се изразяват неговите превантивни функции за санкциониране на корупцията и търговията с влияние.

- Противоречива съдебна практика.

Установяването ѝ е друга проявна форма на превантивната роля на ИВСС по отношение на корупционните практики в съдебната система, начин да се установи предвидимост на съдебните актове, а от там и да се постигне предотвратяване на предпоставките за прилагане на корупционни схеми.

През 2010 г. Инспекторатът е изготвил и изпратил шест сигнала до компетентните органи за предложения за тълкувателни решения - три до председателя на Върховния касационен съд и три до председателя на Върховния административен съд. В резултат от тази сигнална дейност са приети към момента на изготвяне на отчета две тълкувателни решения: ТР № 1/21.07.2010 г. на ВКС и ТР № 5/20.07.2010 г. на ВАС.

- Сигнализиране на компетентните органи при наличие на данни за корупция в процеса на проверките.

Ще приведем два конкретни примера за упражнена сигнална дейност във връзка със съмнение за корупционна дейност.

В резултат от изпратен от Инспектората сигнал до ВКП за извършване на задълбочена преценка на действията на следовател от ОСлС-Бургас в качеството му на водещ разследването по досъдебно производство, срещу следователя бе образувано наказателно производство. С присъда от 30. 09. 2010 г. бе признат за виновен и му е наложено наказание лишаване от свобода за срок от 2 години.

По сигнали на белгийския посланик е извършена проверка на 4 търговски дела в Софийски градски съд. Инспекторатът е

сигнализирал СГП за проверка с оглед извършени престъпления от общ характер.

- **Сезиране на прокуратурата по компетентност** с жалби с оплаквания на гражданите за корупционни действия, извършени от магистрати. В тези случаи ИВСС не извършва проверки, тъй като това е извън неговата компетентност, определена в чл. 54, ал.1 от ЗСВ. С изпращането на постъпилите материали Инспекторатът изисква обратна информация от прокуратурата за предприетите действия и резултатите от тях.

В. Действия, последващи констатациите на ИВСС.

Преки действия на административните ръководители.

Предоставя се възможност на административния ръководител да прецени и подбере съответния управленски механизъм за преодоляване на слабостите. Във всички случаи се определя срок за изпълнение на препоръките и се изисква обратна информация за предприетите мерки.

Взаимодействие с Висшия съдебен съвет.

Една от първостепенните задачи за утвърждаване ролята на ИВСС в съдебната система са последващите действия на Висшия съдебен съвет от управленски характер. За разлика от предходните периоди, вече може да се даде оценка за много добро взаимодействие между ВСС и ИВСС, след въвеждането на един нов механизъм за пряко взаимодействие между двата

органа - създаването на Комисия към ВСС за изготвяне на анализ и последващи действия по препоръките на ИВСС.

През отчетния период се провеждаха периодични съвместни заседания на Комисията заедно с представители на Инспектората. Предприеха се действия по обобщаване и анализиране на повтарящи се недостатъци и пропуски в администрирането на съдебните органи.

В рамките на правомощията си Комисията изготви три анализа, въз основа на които ВСС взе съответните решения: от 20 май 2010 г., от 1 юли 2010 г. и от 21 октомври 2010 г., с които възложи на административните ръководители предприемането на конкретни действия за преодоляване на допускани еднотипни слабости в администрирането на органите на съдебна власт и администрирането на делата.

Анализите на обобщените резултати и решенията на ВСС в цялост са публикувани на неговата Интернет-страница.

Предложения на ИВСС за налагане на дисциплинарни наказания и за поощрения на магистрати.

Последващите действия на ВСС и на административните ръководители в резултат на отправени предложения на Инспектората към ВСС за налагане на дисциплинарни наказания и поощрения на магистрати са сред най-сериозните механизми, чрез които проверяващият орган въздейства за подобряване на работата на съдебната система.

През 2010 г. Висшият съдебен съвет е образувал 11 дисциплинарни производства по внесени от Инспектората към

Висшия съдебен съвет предложения за дисциплинарни наказания, от които осем са срещу съдии, едно - срещу прокурор и едно - срещу следовател-завеждащ следствен отдел към окръжна прокуратура.

Десет от предложенията на Инспектората са уважени от Висшия съдебен съвет, като по едно предложение ВСС е изпратил материалите по дисциплинарната преписка на административния ръководител за преценка за налагане на по-леко наказание „забележка“ или „порицание“. По едно от образуваните дисциплинарни производства се очаква произнасяне.

През 2010 г. Инспекторатът към ВСС е направил 21 предложения до административни ръководители на органи на съдебната власт за налагане на дисциплинарни наказания на магистрати по чл. 308, ал. 1, т. 1 и т. 2 от ЗСВ („забележка“ и „порицание“) и 22 предложения за налагане на дисциплинираща мярка по чл. 327 от ЗСВ - обръщане на внимание. Налице е увеличаване на броя на предложенията до административните ръководители за налагане на дисциплинарни наказания или дисциплиниращи мерки. Практиката доказва, че в тези случаи, независимо че в съответствие с правомощията на административните ръководители се налагат по-леките наказания, предвидени в ЗСВ, дисциплиниращият ефект за наказания магистрат, както и за целия съдебен орган, в който работи, е много по-силен. Създава се атмосфера на вътрешна за органа нетърпимост към нарушенията, и това всъщност е резултатът, който се търси в дисциплинарното производство.

Проблеми на дисциплинарната практика.

В дейността си по предложенията за налагане на дисциплинарни наказания, Инспекторатът полага усилия за утвърждаване на непротиворечива дисциплинарна практика (независимо, че не е наказващ орган), чрез въвеждане на еднакви критерии при сходни дисциплинарни случаи. В резултат от работата на създадената съвместна работна група на ВСС и ИВСС, се наблюдава трайна тенденция за уеднаквяване на практиката. Това налага извода, че установената форма на сътрудничество между двата органа е гаранция за унифициране на критериите и подхода при установяване на дисциплинарните нарушения и налагането на дисциплинарните наказания.

За съжаление, следва да отбележим, че все още е налице противоречива съдебна практика на Върховния административен съд по дисциплинарните производства. По идентични случаи има разнопосочни произнасяния, което разколебава смисъла и дисциплиниращия ефект на тези дела. Поради това считаме, че сред първостепенните ни задачи е да съдействаме, в рамките на нашата компетентност, съвместно с Висшия съдебен съвет и Върховния административен съд, за уеднаквяване на съдебната практика по дисциплинарните производства.

Анализът на дисциплинарната дейност на Инспектората за отчетния период сочи, че е налице трайна тенденция за намаляване на нарушенията, съответно - на намаляване на броя

на инициираните от ИВСС дисциплинарни производства в сравнение с предходните години. Оценяваме тези резултати като безспорен успех на нашата работа и нейния превантивен и дисциплиниращ ефект върху дейността на съдебните органи.

Поощрения.

През 2010 г., по извършени планови комплексни проверки на органи на съдебната власт и установена отлична организация на тяхната работа или на отделни магистрати и служители, Инспекторатът е отправил **6 (шест) предложения** до съответния административен ръководител за поощрение на магистрати – двама председатели на окръжни съдилища, двама председатели на районни съдилища и двама съдии от Софийски районен съд.

Международно сътрудничество.

Инспекторатът към ВСС осъществява успешно сътрудничество с чуждестранни партньори, насочено преди всичко към обогатяване на опита, заимстване на добри практики и утвърждаване на международния авторитет на институцията. През 2010 година представители на ИВСС участваха в редица конференции, семинари и срещи, проведени с представители на европейски институции, държави - членки на ЕС и трети страни.

Главният инспектор Ана Караиванова и инспектор Анита Михайлова участваха в Международна конференция на

инспекторатите на съдебната система на страните-членки на ЕС на тема „Ролята на инспекциите в съдебната система за повишаване качеството на правосъдието(...)”, проведена на 19 февруари 2010 г. в Париж. Госпожа Анита Михайлова направи презентация за Инспектората към ВСС – единствено представяне за новоприсъединилите се към Европейския съюз страни.

Инспекторите Анита Михайлова, Васил Петров и Милка Итова и главният инспектор Ана Караиванова участваха в семинар на тема „Качествено управление и стратегическо планиране във ВСС - сравнителен анализ” в рамките на Туининг проект „Укрепване на публичното управление на съдебната власт и съдебната администрация”, осъществяван от ВСС и Генералния съвет на съдебната власт на Испания в сътрудничество с Германската фондация за международно правно сътрудничество. Инспектор А. Михайлова взе участие и в международна конференция в Букурещ, Румъния, проведена на 10 - 11 май 2010 г. на тема „Ролята на инспекторатите на съдебната система на някои държави-членки на ЕС за дисциплинарните производства”, като изнесе доклад „Дисциплинарните системи и Инспекторатът към ВСС- важността да се работи в правилната посока.”

Главният инспектор Ана Караиванова участва в международна конференция на магистрати от България, Австрия и Германия на тема „Влиянието на договора от Лисабон върху работата и практиката на европейските съдилища”. Ръководителят на Инспектората към ВСС участва и в

международна конференция на тема „Борбата с корупцията чрез вътрешен контрол на съдебната власт и създаване на орган за инспекция на съдебните служби" в Белград, Сърбия по покана на Посолството на Франция.

Проведени са две срещи на Главния инспектор А. Караиванова с представители на Висшия Съвет на Магистратурата на Република Франция, както и по повод 100-годишнината от установяването на дипломатическите отношения между България и Кралство Испания.

Инспекторите Анита Михайлова и Милка Итова и експерт Биляна Райчинова са присъствали на среща при посещение на магистрати от Нидерландия, Франция, Белгия и Полша по програмата за обмен на магистрати на Европейската мрежа за съдебно обучение.

Главният инспектор А. Караиванова и инспекторите Елка Пенчева и Незабравка Стоева са участвали в „Български магистратски дни" в Люксембург, организирани от Българската асоциация по европейско право и Александър Арабаджиев - съдия в Съда на Европейските общности.

ОБЩИ ИЗВОДИ:

През 2010 година Инспекторатът към ВСС е изпълнил и продължава да изпълнява поставената пред него задача да допринесе за осигуряването на защита на обществения интерес и стабилност на съдебната система, за създаването на устойчивост в администрирането на правосъдието, за

гарантирането на доверието на обществото в правораздаването, и прозрачност в работата на органите на съдебната власт.

И това е така, защото:

Само за 2010 г. ИВСС извърши проверки на почти 100 (сто) съдебни органа.

Въведе ясни и прозрачни критерии за отчитане работата на съдебната система, което дава възможност за събирането на достатъчно информация, пряко относима към атестирането на магистратите.

Прилагаше сравнителен подход между предоставената статистическа информация от органите на съдебна власт и изисканата и проверена от ИВСС информация при извършването на плановете проверки, като така контролираше и подобряваше отчетността в системата.

Отговори на 1587 сигнала, като показва на различни граждани и правни субекти, че има орган, който в кръга на своята компетентност може да бъде гарант за доверието в правораздаването.

Посочи на компетентните органи и на обществото 54 случая, в които магистрати са нарушили по някакъв начин своите задължения и с това са накърнили нечии права. Поиска прилагането на санкционни мерки по отношение на тях.

Посочи на компетентните органи и на обществото магистрати, които с отличната си работа са допринесли за възвръщането на доверието към съдебната система и са заслужили да бъдат отличени.

Отправи сигнали до компетентните органи за инициране на предложения за тълкувателни решения на общите събрания на двата върховни органа на съдебната власт ВКС и ВАС.

Има активна международна дейност, в която е ценен и търсен партньор сред сродните органи в Европейския съюз и трети страни.

Докладът е приет с решение на Висшия съдебен съвет по протокол № 18/19.05.2011 г.

ПРЕДСТАВЛЯВАЩ ВСС:

Проф.д-р Анелия Мингова